Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 517 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1885 26 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1302

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան, դահեկան արծաթ		200
» Վեցամսեայ	»	100
» Եռամսեայ	»	50
Գաւառաց » եւ օտարական Թղթատարով տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ օտարական Թղթատարով վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԹԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գարաքէօյ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ, 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

(«ԹԱՅՄԶ» ԻՆ ՍԵՊՏ. 25 Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԵՆԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

«Եւրոպիոյ Տէրութեանց կը վերաբերի, և միա՛յն անոնց, ձեռնարկել Պերլինի Դաշնագրոյն վերաքննութեան, երբ դէպքերուն ընթացքը պէտք ցուցընէ այնպիսի վերաքննութեան մը, և Ալեքսանդր Իշխանին չի վերաբերիր բանի զօրութեամբ մի կողմ նետել Դաշնագիրը։ Բայց դէպքերը շարունակ փոփոխելու վրայ են ամենէն հանդիսաւոր դաշնագրութիւններն իսկ, և իմաստուն աշխարհավարութիւն մը կը պահանջէ կարգադրել դէպքերն ինչպէս որ կը ծագին, և իւր ընթացքը փոփոխել անոնց համաձայն։ Ո՛չ ոք կրնայ պնդել թէ Պալքանեան Թերակղզւոյ մէջ գործոց վիճակն այսօր այնպէս է ինչպէս էր երբ Պերլինի Դաշնագիրը կնքուեցաւ։ Պուլկարիոյ բաժանումն Արեւելեան Ռումէլիէ՝ սկիզբէն նկատուած էր իբրեւ արուեստակեալ կարգադրութիւն մը, որ ընդունելի համարուած էր գործոց այն ժամանակի վիճակին հետ բաղդատմամբ։ Իրաց այդ վիճակ փոփոխեցաւ, և Ռուսիոյ կամքին հակառակ երկուց պուլկարական նահանգաց ինքնայորդոր և ինքնաբուխ շարժումք վասն միութեան՝ որոշ ապացոյց մ'է տեղի ունեցած փոփոխութեան։ Անշուշտ խնդրոյն այս կերպ տեսութիւնն ընդհանուր է Անգլիոյ մէջ։ Պերլինի Դաշնագրոյն և անոր հաստատած պարտականութեանց կարեւորութիւն չտալու տրամադրութիւն մը չկայ մեր մէջ. բայց Անգլիոյ հասարակաց կարծիքն, հաւասարէպ միաձայնութեամբ մը, կ'ընդունի թէ ժամանակն եկած է վասն վերաքննութեան Դաշնագրին Պուլկարիոյ և Արեւ. Ռումէլիի վերաբերող տրամադրութեանց։ Եթէ Լօրտ Սալզպըրի չէ հակւեր զայս, և եթէ ճշմարիտ է թէ առաջարկեր է իրաց նախկին վիճակը վերահաստատելու համար միջամտել ի նպաստ Թուրքիոյ, կ'ըսենք թէ ողորմելի կերպիւ սխալ հասկցած է հանրային կարծիքն ու զգացումն ա՛յն ազգին, ոյր կառավարութիւնն ստանձնած է։

«Անգլիոյ համար ճշմարիտ աշխարհավարութիւնը, զոր հասարակ ողջմտութիւնն արդէն նուիրագործած է, չի պահանջեր անշուշտ Պերլինի Դաշնագրոյն մասնակի բանաբարումն. այլ Տէրութեանց հետ միաբանիլ անոր վերաքննութեան համար, և ճանչել հարաւ-արեւելեան Եւրոպիոյ (Պալքանեան Թերակղզւոյ) վերածնութեան ճամբու մէջ գտնուող ազգութեանց օրինաւոր փափաքներն ու բաղձանքները։ Մեծն Բրիտանիա երբեք չէ ստանձնած պաշտպանել զԹուրքիա ի դէպս և յանդէպս, հակառակ նոյն իսկ Թուրքիոյ կամաց։ Մեր սամ. պաշտպանութիւն եղած է միշտ պայմանաւոր, մինչ դիտողութիւն յուռի վարչութեան դէմ, համակրութիւն ազատագրեալ ազգութեանց նկատմամբ և հոգածութիւն վասն քրիստոնեայ հպատակաց՝ աւանդական և անեղծանելի գիծերն են անգլիական աշխարհավարութեան ի հարաւ-արեւելեան Եւրոպա։ Մեք մտանակից չեղանք Արեւելեան Ռումէլիի ապստամբութեան։ Ռուս լրագրաց այն ծիծաղելի յայտարարութիւն թէ Անգլիա թելադիր եղեր է Պուլկարներուն՝ կրնայ ծաղր շարժել Անգլիոյ մէջ, բայց այնպէս ուշադրութեան արժանի չէ։ Պուլկարական շարժումն ինքնաբուխ և միահամուռ բան մ'եղած կը թուի։ Ալեքսանդր Իշխանը կը յայտարարէ թէ շարժումը տեղի ունեցաւ առանց իւր գիտութեան, և Իշխանին այս յայտարարութիւն կ'ապացուցուի՝ կ'ըսեն՝ Դըրոգըրը հազարապետին և Պ. Ֆօսդըրի պէս դատելու ձեռնհաս անձերու վկայութեամբ։ Իշխանին մինչեւ ցարդ Փիլիպէի մէջ բռնած չափաւոր և իմաստուն ընթացքն, որ շարժումը պարփակեց խաղաղ սահմաններու մէջ, վստահութեան արժանի կը կացուցանէր զԻշխանը։ Կը կրկնենք թէ, այս պարագայից մէջ, անհաւատալի է որ Լօրտ Սալզպըրի, (որ Ֆրանսա կը գտնուի դեռ,) առանց իւր պաշտօնակցաց հետ խորհրդակցելու, Անգլիոյ կողմէ յանձնառու եղած լինի իրաց նախկին վիճակը վերահաստատել Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ և միջամտել ի նպաստ Թուրքիոյ։ Եթէ ուրիշ շարժառիթներ արգելք չլինէին Լօրտ Սալզպըրիի, զարմանալի է որ անոր նման ճարտարամիտ Պետ մը Կուսակցութեան՝ հաւանած լինի՝ իրեն վերագրել ընթացքով՝ այնչափ աղետալի և անդիմադրելի զէնք մը տալ Պ. Կլատսդոնի և Ազատական Կուսակցութեան ձեռքն։ Եթէ պուլկարական խնդրոյն մէջ Լօրտ Սալզպըրիի ընթացքն նկատմամբ լսուած զրոյցն ստոյգ է, Պահպանողական Կուսակցութիւնն առաջիկայ ընդհանուր ընտրութեանց մէջ յաղթութիւն փառկելու յուսին վերջին նշոյլն իսկ կը կորուսանէ միանգամ ընդ միշտ։»

ՊԱՊԸ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽԱՌՆՈՒԻ

(«ԹԱՅՄԶ»ԻՆ ՍԵՊՏ. 26Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԵՆԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

«Այն լուր թէ Սպանիա և Գերմանիա համաձայներ են Պապին միջնորդութիւնն ընդունիլ Կարոլեան կղզեաց վրայ իրենց ծանուցեալ վէճին մէջ, մարդուս երեւակայութիւնը կը տանի չորս հարիւր տարի ետեւ։ Ինչպէս այս ԺԹ դարու վերջը, նմանապէս ԺԵ դարու վերջերն Սպանիա ուրիշ Տէրութեան մը հետ վէճ ունէր օտար երկրաց տիրապետութեան վրայ։ Փոքր տարբերութիւն մը կայ երկու թուականներուն մէջ։ ԺԵ դարու վէճն աշխարհի կիսուն համար էր, ո՛չ թէ քանի մը անբերրի և ժայռուտ կղզեկաց համար։ Եւրոպական ազգերն այն թուականին սկզբունք ունէին թէ Եւրոպական ո՛ և է վեհապետի մը չվերաբերող ո՛ և է երկիր Եւրոպացի առաջին եկողին ստացուածքը պարտի նկատուիլ։ Վասքօ տը Կամա Բորդուկալի հաշւոյն գտած էր Արեւելք երթալու համար Բարեյուսոյ Հրուանդանին ճամբան։ Քոլոմպոս Կասդիլի (Սպանիոյ) Թագաւորութեան հաշւոյն համար նմանօրինակ ծառայութիւն մը մատուցած էր արեւմտից կողմէն։ Այս երկուց ուղեւաց միջեւ, Բորդուկեցք և Սպանիացիք երկրագնդիս առնուազն երկու երրորդ մասին տիրութեան համար վէճ ունէին։ Իրենց հետզհետէ գրաւած աշխարհները բնականապէս իրարու կը դպչէին. բայց որովհետեւ չէին գիտեր թէ ո՛ւր, դիմեցին Պապական Անսխալութեան՝ իրենց սահմանագիծերն իրենց ցոյց տալու. Այն ատենուան Պապն էր Ալեքսանդր Զ., իւր հանած գէշ համբաւով հանրածանօթ։ Թէեւ Վալենչիացի էր և ծննդեամբ հպատակ Ֆերտինանտի և Իզապէլլայի, Պապը Բորդուկալի կողմէ անկողմնակալ ճանչուեցաւ։ Պապը չահ ունէր Բորդուկալի հետ վէճեր ունենալէ Սպանիան զգուշացնելու. Ալեքսանդր Զ. Պապը պէտք ունէր Սպանիական Թերակղզին ազատ պահել՝ Ֆրանսայի և իւր իտալացի մրցակցաց դէմ իւր անձնական խորհուրդներն յառաջ մղել կարենալու համար։ Ըստ ընկալեալ աւանդութեան, Պապն իւր երկու դաշնակցաց վէճը կարգադրեց զուարճալի և բերկրաւէտ արագութեամբ մը.— Քարտէս մը առնլով, որ եթէ պահուէր՝ հնօրեայ Թանկագին գանձ մը կը լինէր, վերէն ի վար գիծ մը քաշեց անոր վրայ։ Գծին արեւելեան կողմը գտնուող բոլոր հողերը Բորդուկալի պիտի վերաբերէին, և արեւմտեան կողմը գտնուողներն՝ Սպանիոյ։ Իրաւարարութիւն մը երբեք առաւել յաջող արդիւնք չէ տուած։ Երկուստեք հաւանութեամբ ընդունուեցաւ այս վճիռ, և թէ՛ Սպանիա և թէ՛ Բորդուկալ գոհութեամբ կը յարգէին տակաւին զայն Պապական որոշում, եթէ վաւերական մընար յայսօր,— թէեւ այն որոշմամբ Կարոլեան կղզիք Սպանիոյ բաժնին չպիտի իյնային։ Բայց Բողոքական ազգերն Ալեքսանդր Պապին որոշումը մերժեցին ԺԶ. և ԺԷ. դարուց մէջ։ Նաւատորմերով և ծովահէններով մարտնչեցան այն որոշման դէմ, մինչեւ որ ջնջեցին։ Արհամարհեցին Ալեքսանդր Պապին աշխարհագրութիւնը։ Բնադատեցին նոյն ինքն Պապին քարոյական հանգամանքն, որ ստուգիւ չէր կրնար դիմադրել քննութեան։ Դարերէ ի վեր ոտնակոխ դէպքն եղած էր Պապական միջնորդութեան վերջին օրինակն։ Եւ ո՛չ մէկ բեղուն երեւակայութիւն կրնար գուշակել թէ Պապական Վերաքննիչ Ատեանին առջեւ երեւցող յաջորդ դատախազը պիտի լինէր նոյն ինքն Պիզմարք Իշխանն։

«Արդի Լեւոն Պապը սիրով յանձնառու եղաւ միջնորդի դերը կատարել երկու վիճող երկրաց միջեւ, բայց ինչ ինչ վերապահմամբք։ Ինք նոյնչափ սրամիտ դիւանագէտ մ'է՝ որչափ՝ իւր ամեն թերութեամբք՝ է Ալեքսանդր Զ։ Ինք Պօրճիաներու Պապական գերդաստանին մասնաւոր և ստորին նպատակներուն պէս շարժառիթներ չունի, և Վատիկանի ամենախիստ ընդդիմաբանն իսկ երբեք չէ յանդգնած ապարանել Լեւոն Պապին բարոյական բնաւորութիւնը։ Նա չէ փորձած Տէրութեանց միջեւ թշնամութեան սերմեր ցանել իւր Եկեղեցւոյ երեւակայական շահուց համար։ Իւր միակ դժուարութիւն պիտի լինի գիտնալ ճշդիւ թէ իբրեւ միջնորդ ի՛նչ ունի ընելիք։ Զենք զարմանար լսելով թէ բանակցութեան հիմունք դեռ չեն որոշուած։ Կ'երեւի թէ, ուրիշ ի՛նչ որ ալ լինի, Պապը չպիտի լինի երկուց երկրաց միջեւ դատաւոր մը, ինչպէս կ'ենթադրէ իրաւարարութեան պաշտօնն։ Ո՛չ Սպանիա, ո՛չ ալ Գերմանիա կ'ուզէ որ Պապը դատական իշխանութիւն մը վարէ։ Սպանիացի երեւելի Մոնէսչիլլոյ Կարդինալն անցեալ օր հրապարակաւ յայտարարած է թէ Անսխալութիւնն իսկ չի կրնար ընդունել իրաւարարի դեր կատարելու այսքան բացորոշ դատի մը մէջ։ «Երբ գողութիւն մը պատահած է, ինչպէս է գերմանացի մարտնաւուն ըրածը, միակ ուղիղ ընթացքն է գողոնն իւր տիրոջ դարձնել։ Իրաւարար մը չի կոչուիր դատաստան ընելու ի մէջ գողին և գողոնին տիրոջ։» Այսպէս կը խորհի սպանիացի հայրենասէր Կարդինալը։ Բայց Պիզմարք Իշխանն ալ, հիմնովին տարբեր տեսութեամբ մը, չընդունիր պաշտօնական իրաւարարութիւն մը։ Համոզուած է թէ Կարոլեան կղզեաց ամանց գերմանական մարտնաւերէ գրաւումն օրինաւոր է և անհարաժեշտ՝ միջազգային օրինօք։ Նաեւ Եւրոպիոյ հանրային կարծիքն Իշխանին կողմն է այսօր։ Լեւոն Պապը նախաբարներու և գեսպաններու խօսակցութիւններն ու զրոյցներն և անդր Կայսեր Տեղեկաններու պարունակութիւնը չպիտի քննէ։ Այլ իւր բնածին բարեսրտութեամբ ու սրամտութեամբ պիտի ցուցնէ կարգադրութեան եղանակ մը, որով ո՛չ մի կողմն անիրաւ նկատուի և ամեն կարեւոր շահեր պահուին նոյնութեամբ։»

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԹԵՐԱԿՂԶՒՈՅՆ ՄԷՋ

Պուլկարական ապստամբութեան ծագումէն օր մը կամ երկու օր առաջ, Պուլկարաց Սրէտէց թերթն իրաւեկ զինուորականի մը գրչէն ելած յօդուած մը կը հրատարակէր Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ Աւստրիոյ հետզհետէ բռնած ռազմագիտական յոյժ կարեւոր կացութեան վրայ, որ ճշդիւ ի վեր կը հանէ նորա քաղաքական հեռանկատ նպատակներն։ Այդ յօդուած կ'ըսէր.

«Յաճախ տեսնուած են թշնամի բանակէ մը պաշարեալ բերդեր, քաղաքներ և ամրացեալ բանակներ. բայց զինուորական պատմութեան մէջ տակաւին չէր տեսնուած պաշարման վիճակի մէջ դրուած բովանդակ երկրի մը օրինակն։ Այդ օրինակ այսօր մեր աչաց առջեւ է. և Աւստրիան է որ ի գլուխ հանած է նոր ռազմագիտութեան այս հրաշալիքը։ Պալքանաց Թերակղզւոյն մէջ Աւստրիոյ հետամտած դիտումները գաղտնիք չեն ո՛չ ումեք, մանաւանդ ո՛չ երբեք Գարատաղի։ Արդ, Գարատաղ աստիճանաբար և անշուշտ դրուած է պաշարման վիճակի մէջ աւստրիական բանակին կողմէ, ճիշդ ինչպէս Պլէվնա 1877ին ռուս բանակին կողմէ։ Ի՞նչպէս տեղի ունեցած է այս։—

«Պերլինի Դաշնագիրն Աւստրիոյ իրաւունք կուտար գրաւելու ո՛չ միայն զՊոսնա-Հէրսէք, այլ նաեւ «Լիմ գետին երկու եզերաց վրայ գտնուած երկիրն։» (Նովի Պազարի սամ. գաւառին մէջ։) Այս վերջին գրաւմամբ Անտրաշի կոմսին խօսքն իրագործեցաւ։ «Աւստրիա ծակ մը բացաւ սլաւական եռանկեան մէջ։» Գրաւմամբ Լիմի երկրին, աւստրիական բանակն արեւելքէն կը պատէ զԳարատաղ։ Խաղաղութեան ատեն, 10 հազարէ պակաս աւստրիական զօրք չկայ Լիմի երկրին մէջ, ուր այսօր կրկնապատիկ աւելի զօրանոց կը տեսնենք քան թէ Պոսնայի մայրաքաղաքին մէջ։ Եւ իրօք, Լիմ կը նկատուի միայուն յառաջապահ մը Սելանիկի դէմ։

«Գարատաղի հիւսիսային սահմանաց վրայ, ի Հէրսէք, Աւստրիացիք միլիոնաւոր ֆլորիններ վատնելով կառուցին ահեղ ամրութիւններ, որք Կօրադրայէ մինչեւ Քոնժիքա և Կալինօյէ մինչեւ Դրէպինեէ պաշտպանութեան գիծ մը կը կազմեն։ Այս գծի վրայ մշտապէս կան 20,000 աւստրիական զօրքեր, որք նոր բանակի մը օժանդակութիւնը շուտով կրնան ստանալ, շնորհիւ նոր երկաթուղւոյն որ Ադրիական ծովուն վրայ Մէդքովիչէ կ'երթայ մինչեւ Մոսդար, մայրաքաղաք Հէրսէքի։

«Աստ՝ պայծառապէս կ'երեւի թէ Աւստրիա ամեն վայրկեան կրնայ Դրիեստի, Ֆիումէի և Մէդքովիչի ճամբով զրկել նոր զօրք, և 10 օր չանցած, ի Մոսդար համախմբել մինչեւ 200 հազար զօրք։

«Գարատաղի արեւմտեան սահմանաց վրայ, խաղաղութեան ատեն, 15 հազարէ պակաս չեն աւստրիական զօրքերը, բաժանեալ երկու գծերու վրայ։ Գարատաղի հարաւակողմն է Շքօտրայի լիճն, ուր Աւստրիա երբ և ուզէ կրնայ մուծանել իւր նաւատորմ, նաւարկելի Պօյանա գետին միջոցաւ, և գրաւել գիւրաւ Տուլչինեոյի և Անդիվարիի քաղաքները։

«Գարատաղ այսպէս ուրիշ ելք չունի այսօր բայց եթէ կառուղին որ Բոսկորիձայէ կ'երթայ Շգօտրա, օսմ. հողին վրայ։ Ուրիշ ամեն անցք փակեալ է նմա երկաթեայ շրջանակաւ մը, զոր կը կազմեն աւստրիական բանակն ու նաւատորմը Գարատաղի շուրջ։

«Ի պահանջել հարկին Աւստրիա դիւրաւ կրնայ համաձայնիլ Թուրքիոյ հետ և գրաւել Բոսկորիձա-Շքօտրայի այս միակ անցք։ Շրջանակն յայնժամ կը փակի։ Գարատաղցիք կը պաշարուին ծովէն և ցամաքէն միանգամայն, և իրենց բոլոր դիւցազնութեամբ հանդերձ վեց ամսէն սովամահ լինել կը դատապարտուին, ուստից ուրիշ ազատում չկայ բայց եթէ անպայման անձնատուութեամբ մը։

«Բայց վեցամսեայ պաշարման ալ պէտք չկայ. զի Աւստրիա կրնայ, Դրէպինեէի և Մէդքովիչի իւր բերդերու միջոցաւ, յանկարծական զօրախմբում մ'ի գործ դնել, և 24 ժամէն տիրել Գարատաղի Չէդինեէ մայրաքաղաքին։

«Ահա՛ ճիշդ պատկեր զինուորական կացութեան Աւստրիոյ հանդէպ Գարատաղի։ Իւր աւանդական խորամանկութեամբ և մաքիավէլեան ճարտարմտութեամբ, աւստրիական դիւանագիտութիւնը կրցած է ի գործ դնել զայս պաշարում կատարեալ խաղաղութեան մէջ, և չդադրելով հանդերձ շայլելէ առ Գարատաղ անկեղծ բարեկամութեան ջերմ հաւաստիք։ Բայց Գարատաղ կ'զգա՞յ վտանգն, և ըստ կարելւոյն կը պատրաստուի դիմադրել։

«Անժխտելի է թէ Աւստրիա Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ այժմ կը բռնէ զինուորական դիրք մը, որ ծանր հոգեր պարտի պատճառել նախ Գարատաղի և յետոյ Պալքանեան համայն Սլաւներուն։ Բոլոր այս ժողովուրդք ուրեմն պէտք է արթուն կենան. զի աւստրո-հունգարացի գայլն, որ չի դադրիր ոչխարի զգեստով սողոսկել շարունակ դէպ յԱրեւելս, շատ չանցած ծածկոյթը պիտի նետէ և ինքզինք պիտի ցոյց տայ իւր բնական բովանդակ վայրենութեամբ։»

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐ ՕՏԱՐ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԴԷՄ

Երբ ազգային կարեւոր իրաւունքներ բռնաբարուած կը համարուին օտար Տէրութեան մը կողմէ, այդ Տէրութեան դէմ ազգային մամլոյն մէջ երեւցած խիստ և անպատշաճ յարձակումներ կրնա՞ն ազգային շահուց օգտակար համարուիլ։— Հարցում մ'է այս, ուր Մատրիտի կառավարութիւնը ժխտական պատասխան մը կուտայ։ Յայտնի է թէ Կարոլեան կղզեաց գերմանական գրաւման առթիւ սպանիացի ժողովրդեան մտքերն ո՛ր աստիճան գրգռեցան Գերմանիոյ դէմ, և ո՛րչափ խիստ հրատարակութիւններ սկսան ընել սպանիական թերթերն ամեն կուսակցութենէ։ Թէ այս լրագրաց ամենէն ծայրայեղներուն դէմ Մատրիտի կառավարութիւնն ի՛նչպիսի տընօրինութիւններ ձեռք առաւ, մէկ ցուցակը մեր առջեւ է այժմ, և հետաքրքրաշարժ լինելով, ստորեւ կը հրատարակենք։

«Սեպտ. 4էն ց20, միայն Մատրիտի մէջ 35 լրագիրք դատի ենթարկեցան Գերմանիոյ դէմ իրենց հրատարակութեանց առթիւ. մի քանի լրագրաց հրատարակեալ բոլոր թիւերը գրաւեցան, կամ դուրս զըրկուելէ արգիլուեցան։ Կառավարութիւնն հաւասար խստութիւն ցուցուց ընդդէմ ազատական լրագրաց, ինչպէս Իպէրիա, Քօրրէօ և Էփօ. ընդդէմ պահպանողական լրագրաց, ինչպէս Ռէսումէն և Քօրէսփօնտէնսիա. ընդդէմ Տօն Քարլոսի կուսակից լրագրաց, ինչպէս Սիկլօ, և ընդդէմ անկախ լրագրաց, ինչպէս Իմփարսիալ, Էլ Տիա և Էլ Լիպէրալ, և ընդդէմ հանրապետական լրագրաց։ Իլլուսդրասիոն Էսբանիօլա պատկերազարդ թերթերն, որ 40 տարւոյ գոյութիւն մ'ունի, հիմնարկութենէն ի վեր առաջին անգամ լինելով, գրաւեցաւ և դա-

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՄԱՐ ՏԸՆՔԱՆ ՆՈՐ-ԶԵԼԱՆՏԱՅԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԾՈՎԱՓԱՆՑ ԱՌՋԵՒ ԿԸ ԴԵԳԵՐԻ

—Երբէ՞ք, գոչեց Կլէնարվան յայլուշ կրթելով վաղեմի նաւաստւոյն պատասխաններէն։ Ուրեմն, ըսէք ինծի, Թո՛մ, ինչո՞ւ համար Տընքան այս միջոցիս Նոր-Զելանտայի ջուրերուն մէջ կը դեգերի։

Եթէ Կլէնարվան, տիկին Էլէնա, օրիորդ Կրանթ, հազարապետը, Ճօն Մանկըս, Օլպինէթ, Միւլրատի և Ուիլըսն քան մը չէին հասկնար վաղեմի նաւաստւոյն զարմանքէն, ո՛րչափ մեծ եղաւ իրենց ապշութիւնն երբ Թոմ պատասխանեց հանդարտ կերպիւ.

—Բայց Տընքան ձեր Ազնուութեան հրամանովը կը դեգերի աստ։

—Իմ հրամանո՞վս, գոչեց Կլէնարվան։

—Այո՛, Միլորտ, ձեր յունվար 14 նամակին մէջ նշանակեալ հրահանգներուն միայն հետեւեցայ։

—Իմ նամակի՞ս, իմ նամակի՞ս, գոչեց Կլէնարվան։

Նոյն միջոցին տասն ուղեւորք շրջապատած էին զԹոմ Աւսթին և իրենց աչերն անոր վրայ սեւեռած։ Սնուի-Րիվըրէն գրած նամակն հասած էր ուրեմն Թոմ Աւսթինի ձեռք։

—Օ՛ն, յարեց Կլէնարվան, բացատրեցէք զայս խրողութիւն, վասն զի կը թուի ինծ թէ երազ կը տեսնեմ։ Նամակ մ'ստացա՞ք ինձմէ, Թո՛մ։

—Այո՛, ստացայ։

—Ի Մէլպօ՞ւրն։

—Ի Մէլպուրն, այն միջոցին ուր շոգենաւին նորոգութիւնն աւարտելու վրայ էր։

—Եւ այն նամա՞կ։

—Ձեր գիրը չէր, բայց դուք ստորագրած էիք, Մի՛լորտ։

—Այո՛, ճիշդ է։ Այն նամակս Պէն Ջոյս անուն Քոնվիք մը բերաւ ձեզ։

—Ո՛չ, Էյրթըն անուն նաւաստի մը, որ Պրիթանիայի նաւաստեաց տասնապետն էր։

—Այո՛, Էյրթըն, Պէն Ջոյս, մի և նոյն անձն է։ Է՛յ, ի՞նչ կ'ըսէր այդ նամակ։

—Կը հրամայէր ինծ որ Մէլպուրնէն մեկնիմ անյապաղ և երթամ դեգերիմ...

—Աւստրալիոյ արեւելեան ծովափանց առջեւ, գոչեց Կլէնարվան այն աստիճան անհամբեր կերպով մը, որ սասանեցուց վաղեմի նաւաստին։

—Աւստրալիո՞յ, կրկնեց Թոմ աչերը բանալով, բայց ո՛չ, Նոր-Զելանտայի։

—Աւստրալիո՛յ, Թո՛մ, Աւստրալիո՛յ, պատասխանեցին միաձայն Կլէնարվանի ընկերները։

Նոյն միջոցին Թոմ Աւսթինի վրայ շլացում մ'եկաւ։ Կլէնարվան ա՛յն աստիճան աներկբայութեամբ կը խօսէր, որ խեղճ նաւապետն սկսաւ վախնալ թէ նամակը սխալ կարդացեր էր։ Ինքը, ճշդապահ և հաւատարիմ նաւազ, արդեօք այնպիսի սխա՞լ մը գործած էր։ Կարմրեցաւ և շփոթեցաւ։

—Մի՛ վրդովիր, Թո՛մ, նախախնամութիւնն ուզեց որ...

—Բայց ո՛չ, տիկի՛ն, ներեցէք ինծ, ըսաւ Թոմ. ո՛չ, կարելի չէ. ես չեմ սխալած։ Էյրթըն ալ ինծ պէս կարդաց նամակն, և նա, ընդհակառակն, կ'ուզէր Աւստրալիոյ ջուրերը տանիլ զիս։

—Էյրթը՞ն, գոչեց Կլէնարվան։

—Նոյն ինքն։ Նա պնդեց թէ նամակը սխալ գրուած էր, թէ դուք կ'ուզէիք Թուոֆոլտ ալէյ ծովածոցն երթալ ու հրանանդ տալ ինծ։

—Նամակը կեցա՞ծ է, Թո՛մ, հարցուց հազարապետն, առաւելապէս հետաքրքրեալ։

—Այո՛, պարոն Մաք Նապս, պատասխանեց Աւսթին, երթամ բերեմ։

Աւսթին իւր խցիկը վազեց յառաջակողման բարձրաւանդակին տակ։ Նորա բացակայութեան կարճ վայրկենին մէջ՝ Կլէնարվան և ընկերք իրարու երես կը նայէին լուռ, ի բաց առեալ հազարապետն որ աչքը Բականէլի վրայ ուղղելով և թեւերը կուրծքին վրայ կապելով,

—Բա՛րէ, պէտք է խոստովանիլ, Բականէլ, թէ քիչ մը չափազա՛նց բան կը լինի։

—Հէ՛, ըսաւ աշխարհագիրն, որ կռնակը կքած և ակնոցները ճակտին վրայ հանած՝ անհեթեթ հարցական նշանի մը կը նմանէր։

Աւսթին վերադարձաւ՝ բերելով այն նամա՛կը, զոր Բականէլ գրած և Կլէնարվան ստորագրած էր։

—Ձեր Ազնուութիւնը թող կարդայ, ըսաւ ծերունի նաւազը։

Կլէնարվան առաւ նամակն և կարդաց.

«Հրաման առ Թոմ Աւսթին, որ անյապաղ ճամբայ ելնէ և տանի զՏընքան լայնութեան 37 աստիճանին տակ Նոր-Զելանտայի որ...»

—Նոր-Զելանտայի՛, գոչեց Բականէլ վեր ցատկելով։

Եւ յափշտակեց նամակը Կլէնարվանի ձեռքէն, աչերը շփեց, ակնոցը քթին վրայ իջուց և ինքն ալ կարդաց.

—Նոր-Զելանտա՛, գոչեց աննկարագրելի ձայնիւ մը, և նամակն ընկաւ մատներուն մէջէն։

Նոյն միջոցին ձեռք մ'զգաց իւր ուսին վրայ, և շտկուելով՝ ինքզինք դէմ առ դէմ տեսաւ հազարապետին հետ։

—Օ՛ն, քաջ Բականէլս, ըսաւ Մաք Նապս լուրջ դէմքով մը, բարեբաղդութիւն մ'է որ Քոչինչին չէք ղրկած զՏընքան։

Այս հեգնութիւն բոլորովին լմնցուց խեղճ աշխարհագիրն։ Ընդհանուր քրքիջ մը բրդաւ շոգենաւին նաւաստեաց մէջ։ Բականէլ, խելագարեալի պէս կ'երթեւեկէր, և գլուխն երկու ձեռքով բռնած, մազերը կը փետէր։ Ոչ ըրածը գիտէր, և ոչ ուզածը։ Մեքենաբար վար իջաւ դունակին սանդուղէն, մեծաքայլ ընթանալ սկսաւ նաւուն տախտակամածին վրայ, դանդաչելով, առանց նպատակի, և գլխուն բարձրաւանդակին վրայ ելաւ։ Անդ ոտները պարանաց ծրարի մը փաթթուելով՝ ընկաւ. ձեռները դիպուածով չուանի մը կառչեցան։

Յանկարծ զարհուրելի թմբիւն մը լսուեցաւ։ Բարձրաւանդակին վրայի թնդանօթը նետուեցաւ երկաթներու և գնտակներու տարափ մը տեղալով ծովուն խաղաղ ալիքներուն վրայ։ Բականէլ ձախողաբար թընդանօթին չուանը քաշեր էր, և կայծհանը պայթուցիկ խանձին վրայ ընկելով, թնդանօթը կրակ առեր էր։ Աշխարհագիրը բարձրաւանդակին սանդուղին վրայ ընկնելով, մինչեւ վար գլորեր էր նաւաստեաց կայանին մէջ։

Թնդանօթին թմբիւնէն պատճառեալ ապշութեան յաջորդեց պահման աղաղակ մը։ Ամենն ալ կարծեցին թէ դժբաղդութիւն մը պատահած էր։ Տասն նաւաստիք շոգենաւին միջնայարկը դիմեցին, և վերցուցին բերին զԲականէլ կրկնածալ։ Աշխարհագիրն ոչ եւս կը խօսէր։

Գունակին վրայ փոխադրեցին զայն երկայն մարմին։ Բարի Ֆրանսացւոյն ընկերները ծանրապէս տրտմեցան։ Հազարապետն որ միշտ բժիշկ էր մեծ առիթներու մէջ, դժբաղդ Բականէլի վէրքերը պատելու համար մերկացնել ուզեց զայն. բայց հազիւ ձեռքն օրհասականին վրայ դրած էր, նա մէկէն ի մէկ ուղղուեցաւ, ելեքտրական ճախարակէ մը կարծես շփուելով։

—Երբէ՛ք, երբէ՛ք, գոչեց, իւր քրքճեալ հանդերձներն իւր նիհար մարմնոյն վրայ բերելով և տարօրէն խուճապաւ մը կոճկելով։

—Բայց, Բականէ՛լ, ըսաւ հազարապետն։

—Ո՛չ, կ'ըսեմ ձեզ։

—Պէտք է զննել...

—Չպիտի զննէք։

—Թերեւս կոտրած մ'ունիք... ըսաւ հազարապետն։

—Այո՛, պատասխանեց Բականէլ՝ խիստ երկնելով ուղղապէս կանգնելով իւր երկայն սրունքներուն վրայ. բայց իմ կոտրածս կըրնայ ատաղձագործը նորոգել։

—Ի՞նչը։

—Նաւաստեաց կայանին նեցուկը կոտրեցաւ իմ անկումէս։

Այս պատասխանին վրայ քրքիջները վերըսկսան։ Պատուարժան աշխարհագրին բոլոր բարեկամները քաջալերեցան անոր այս պատասխանէն, և հասկցան որ անվնաս ազատած էր թնդանօթին արկածէն։

—Ինչ որ ալ է, աւասիկ տարօրինապէս ամօթխած աշխարհագի՛ր մը, ըսաւ հազարապետն ինքնիրեն։

Սակայն Բականէլ, իւր ծանր սրտայուզումներէն ուշաբերուելով, պարտաւորեցաւ պատասխանել այնպիսի հարցման մը, յորմէ չէր կրնար խուսափել։

(Շարունակելի)

տի ենթարկուեցաւ՝ հակադերման յօդուածի մը և պատկերի մը համար ։ Պաւառաց մէջ խստութիւնք աւելի եւս եղան ։ Խմբագրապետներ ձերբակալուեցան, և երաշխաւորութեամբ միայլ տրուելու արտօնութենէն իսկ զրկուեցան ։ 80 Թերթեր այդ դատի ենթարկեցան, ընդհանրապէս ազատական և հանրապետական լրագրեր Սպանիոյ 34 գաւառական գլխաւոր քաղաքաց մէջ ։ Զինուորական և հետեւապէս մասնագիտական Թերթերն եւս դատի ենթարկեցան հակադերման խիստ յօդուածոյ և ազգասիրական հրատարակութեանց համար, և երկիցս դատի ենթարկեցաւ Սպանիոյ գլխաւոր Արքեպիսկոպոսին և կղերական դասուն կարծեաց արտայայտիչ Էլ Սիկլօ Ֆուտուրօ Թերթն, ևն. ևն. ։

Եւ օտար Տէրութեան մը դիւրազգածութիւնը չվիրաւորելու համար այս խիստ միջոցները ձեռք առնողն է անկախ Տէրութիւն մը . . . ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱԿԱՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Այս առաւօտեան ռուսական Թղթաբերով ստացանք երկրորդ նամակ մը մեր Թիֆլիսի Թղթակցէն, յորմէ կը քաղենք՝ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսի շնորհեալ Շքանշանի և Աղամանդեայ Խաչի երկու հրովարտակներու Թարգմանութիւններն ։ Նամակի միւս մասերն վաղուան Թուոյ հարկադրեալ ենք, տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ ։

Մեր վաղուան Թուով պիտի հրատարակենք նաեւ մի ուրիշ կարեւոր Թղթակցութիւն որ կը խօսի՝ Ռուսիոյ Ազգ. վարժարանաց խնդրոյն նկատմամբ Վեհ. Մակար Սրբազանի ունեցած գիտաւորութեանց վրայ ։

ՎԵՂԱՐԻ ԽԱՉԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿ

Սրբազնագոյն Պատրիարք-Կաթողիկոս Էջմիածնի

ՄԱԿԱՐԱՅ

«Բազմաժամանակեայ հոգեւոր պաշտօնավարութիւն Ձեր գրաւեաց յանձն «Ձերոյին Վեհափառութեան զհամարումն Ազգին Հայոց, որ ընտրեաց «զՁեզ այժմ վասն ունելոյ զՊատրիարքական Աթոռ Սրբոյն Գրիգորի, Լուսաւորչին Հայաստանեայց ։

«Տեսանելով ի հովուապետական գործունէութեան Ձերում զգրաւականն յոյժ «մերձաւոր սրտի իմոյ բարեկենդանութեան Եկեղեցւոյն Հայոց և Հոգեւոր «յառաջադիմութեան որդւոց Նորին, «Ամենողորմածաբար շնորհեմ Ձեզ վասն «կրելոյ ի վերայ վեղարի զԽաչ Ադամանդեայ «զՍրբազան Նշանակն հաւատոյ, զոգեւորողն որպէս զհոյլիս այնպէս և զհօտս «Նոցին ։

«Ցանձն առնելով զիս աղօթից Ձերոց, մնամ առ Ձեզ բարեմիտ ·

«Ի՛Իսկականին Նորին Կայսերական Մեծութեան ձեռամբ ստորագրեալ է։»

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ

ի Պետերգոֆ
ի 18 յուլիսի 1885 ամի .

ՇՔԱՆՇԱՆԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿ

Ծայրագոյն պատրիարքին Էջմիածնի եւ Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց ՄԱԿԱՐԱՅ ·

«Ի նշանակ մտադրութեան Մերոյ առ «Լուսաւորչական Հայոց Եկեղեցին և ի «յայտարարութիւն Մերոյ առանձին «անձնականապէս առ Ձեզ բարեհաճութեան, Ամենողորմածաբար համաձայնեցաք Մեք զՁեզ Կայսերական շքանշանի Մերոյ Սրբոյ և բարեպաշտ Մեծ «Իշխան Աղեքսանդրի Նեւսկւոյ, զորոյ «զնշանս ընդ սմին առաքեմք, Մնալով «առ Ձեզ Կայսերական ողորմածութեամբ «Մերով բարեմիտ ։

«Ի՛Իսկականին Նորին Կայսերական Մեծութեան ձեռամբ ստորագրեալ է։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ

Ի Պետերգոֆ
ի 18 Յուլիսի 1885 ամի.

Կը լսենք թէ Տէր. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի Կ. Պոլիս պիտի գայ ի մօտոյ ։

Ս. Երուսաղեմայ Պարտուց Բարձման Խորհրդ. Ցանձնաժողովն այս օրերս շըրջաբերական մ'ուղղելով մայրաքաղաքիս բոլոր Թաղական Խորհրդոց, խնդրած է որ փութան վերջնապէս կարգադրել նախորդ Ցանձնաժողովոյ կողմէ ընդհանուր հանգանակութեան համար յառաջագոյն շրջաբերութեան հանուած երեք արժաթ դահեկաննոց տոմսակաց հաշիւն, յղելով իրեն սպառած տոմսակաց բուներն և մնացորդ տոմսակներն հանդերձ այդ հաշուէն քովերնին գտնուած պատրաստի գումարով ։

Ուսումնական Խորհրդոյ շաբաթական նիստը տեղի կ'ունենայ վաղն առաւօտ, Ղալաթիոյ Ազգ. Մատենադարանին մէջ ։

Տփղիսէն մեզ գրուած նամակներէ կը տեղեկանանք թէ Պ. Գրիգոր Արծրունի սեպտ. 12ին հրաման ստացեր է վերստին հրատարակել Մշակ Օրաթերթն ։

Յայտնի է թէ Պ. Արծրունի իր անձնական գործոց պատճառաւ իբր մէկ տարիէ ի վեր դադրեցուցած լինելով իւր Թերթի հրատարակութիւնն, Ռուսիոյ տպագրական օրինաց համաձայն, արտօնութիւնը կորուսած էր ։ Պ. Արծրունի ի Տփղիս վերադարձին, խնդրագիր մատուցանելով Բետրսպուրկի կառավարութեան և հարկ եղած դիմումն ընելով, յաջողած է հրատարակութեան հրաման ստանալ ։

Մշակ պիտի սկսի հրատարակուիլ յառաջիկայ յունուարի սկիզբնէ, ինչ ինչ նախապատրաստութեանց պատճառաւ ·

Այսօր, Նորատունկեան խանի մէջ նիստ բրաւ Կեդրոնական վարժարանի բացման խնդրով գրաւոր յանձնաժողովն, յորում ի դիմաց Թաղաքական Ժողովոյ ներկայ էր Վսեմ. Գ. Նորատունկեան էֆէնտի, ի դիմաց Ուսումնական Խորհրդոյ՝ Տօքթ. Շիշմանեան և Կ. Իւթիւճեան էֆէնտիք, ի դիմաց Ղալաթիոյ Կալուածոց Հոգաբարձութեան՝ Հաճեան Ռնտոն էֆ., Տնտեսական Խորհրդոյ՝ Մ. Ինճէեան և Մ. Զօպանեան էֆէնտիք և ի դիմաց Կեդր. վարժարանի Հոգաբարձութեան՝ Յ. Նորատունկեան էֆէնտի ։

Վարժարանն հինգ տարի մատակարարելու պաշտօն ունեցող խնամակալութեան կազմութեան եղանակն որոշուեցաւ ։ Վարժարանի ուսմանց յայտագիրը գծուեցաւ և առաջիկայ Նըստին Թողուեցաւ տնտեսական մասին կարգադրութիւնն ։ Վարժարանի բացումն ըստ կարի պիտի փութացուի ։

Մեզ գրում են Բօրժօմից ։

Ամսոյս 29-ին Վրաստանի և Իմերէթի Թեմի Առաջնորդ Ս Արիստակէս Եպիսկոպոսը ժամանելով Բօրժօմ, միւս օրը ներկայացաւ Կովկասի նախկին Փոխարքայ Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկօլայեվիչին։ Նորին Կայսերական Բարձրութիւնը սիրալիր ընդունելութիւն ցոյց տալով Նորին Սրբազնութեան, կէս ժամ խօսակցեցաւ նորա հետ։ Այնուհետեւ Մեծ Իշխանը առաջնորդեց Ս. Եպիսկոպոսին Մեծ Իշխանուհու ապարանքները, որին օրհնելուց յետոյ Սրբազանը մեկնեցաւ պալատից ։

Նոյն օրը Նորին Սրբազնութիւնը երեկոյեան գնացքով վերադարձաւ առաջնորդանիստ քաղաքը ։

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՐՑ ՏՊԱՐԱՆԻՆ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎՐԱՑ, Ընծայեալ Ջուանշէրի պատմչէ. —Գրաբար լեզուաւ պատմական և բանասիրական ընտիր գիրք մ'է, կարեւոր ծանօթութեամբք։ Գին 2 Ֆրանք։

ՕՐԱՑՈՅՑ ԵՒ ԳՈՒՇԱԿ. ՕԴՈՑ 1886 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, հանդերձ Վենետկի Մխիթարեանց տպարանէն ի լոյս ընծայեալ գրոց ցանկով, և «Մանկիկն առ հրեշտակս» սիրուն քերթուածով մը ։ Գին 2 ղուրուշ ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՎՐԻԷԼ ՓԱՇԱ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Թուրքէ կը ծանուցանէ թէ Կավրիէլ փաշա ազատ Թողուած լինելով, այսօր վաղը մայրաքաղաքս կը հասնի · այս առթիւ պուլկար սպայից և զինուորաց խմբ. պատուիրուած է ոևէ գէշ ընթացքի մը մէջ չգտնուիլ Կավրիէլ փաշայի նկատմամբ ։

Մայրաքաղաքիս դեսպանաց գումարումը տեղի ունեցաւ երէկ, իտալական դեսպանատան մէջ, նախագահութեամբ Բարոն Կալիսի ։

Այս գումարման մէջ դեսպանք նախնական խորհրդակցութիւն մ'ունեցան պուլկարական խնդրոյն վրայ և յաջորդ նստին միայն պիտի զբաղին պատրաստութեամբ համաձայն պատասխանագրոյն զոր Տէրութիւնք պիտի մատուցանեն առ Բ. Դուռն ։

Փարիզէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռը նոր շրջաբերական մ'ուղղելով մեծ Տէրութեանց, պնդեր է թէ սոփպողական գործողութեան ձեռնարկելու հարկ կայ յԱրեւելեան Ռումէլի ։

Պերլինէն կը հեռագրեն Աթէնքի Էֆէմերիս լրագրոյն թէ Նորտտոյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ սեպտ. 16/28ին յօդուած մը հրատարակած է Պուլկարական Խնդրոյն վրայ, յորում կըսէ · «Պուլկարք «յաճախ վտանգաւոր խառովութեանց և «անհամաձայնութեանց սերմեր կը ցանեն որք վեր ի վայր կը յուզեն հանրային խաղաղութիւնն ։ Այս անգամ «գէշ ընտրեցին վայրկեանը ։ Եւրոպիոյ «դժգոհութիւնն որ առաջին օրէն «յայտնուեցաւ, կը սաստկանայ հետզհետէ և բոլոր տէրութիւնք, Ռուսիան ալ մէջը, չպիտի ուզեն խաղաղութիւնը վրդովել Պուլկարիոյ սիրուն։ «Այս շարժման առթիւ պուլկարք պիտի տեսնեն թէ Եւրոպա դրապէս կը «մերժէ որ և է նեցուկ տալ իրենց։»

Կը հաւաստեն թէ Սերպիա և Յունաստան, պատասխանելով մեծ տէրութեանց որք դիտողութիւններ ուղղած էին անոնց խաղաղութեան պահպանման նպատակաւ, յայտարարեր են թէ մտադիր չեն որ և է զինուորական գործողութեան ձեռնարկել, ցորչափ Պերլինի Դաշնագիրը բռնաբարման չէ ենթարկուած ։

Հաշիւ եղած է որ ամբողջ Ադրիանուպոլսոյ մէջ կարելի պիտի լինի ի հարկին 3000 սայլ ունենալ զինուորական փոխադրութեանց համար ։ Գաւառին յոյն հասարակութիւնն յօժարակամ նուիրեր է 42 սայլ մէկ ձիով և 10 սայլ երկու ձիով ։

Այս պահուս Մուսթաֆա փաշայի դաշտին վրայ համախմբեալ ամեն կարգի զօրաց Թիւը կը հասնի 10,000ի ։

Տօփխանէ-Պաշէ շոգենաւը նախընթաց օր մեկնեցաւ Պոլսոյ նաւահանգիստէն, Տէտէ Աղաճ և Իզմիր երթալու համար ուստից զօրք պիտի փոխադրէ ի Սելանիկ ։

Մինչեւ Մուսթաֆա-Փաշա գտնուող երկաթուղւոյ բոլոր կայարանաց մէջ ստիկանաց Թիւն աւելցուած է ։

Վերստին կը ծանուցուի թէ պուլկարական սահմանագլխոյն ոչ մէկ կող մը ցորդ չեն տեսնուած Ռուսիայէն ծովու կամ ցամաքի ճանբով եկող կամաւորներ։

Արեւելեան Ռումէլիոյ այն ամեն սպայք որք օտար երկիրներ կը գըտնուէին, հեռագրաւ Ֆիլիպէ կոչուած են։

Ասոնցմէ երեքը Պրիւսէլ կը գտնուէին, զինուորական ուսմանց հետեւելով։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆՆ

Մօնիթէօր անհիմն կը գտնէ վերջերս տարածուած լուրերը, թէ Աղեքսանդր իշխանը մտադիր է մեկնիլ Պուլկարիայէն կամ հրաժարական տալ ։ Ընդհակառակն, Նորագոյն լուրեր կարծել կուտան թէ Ռուսիոյ կայսրն այլեւս Թըշնամական զգացում չտածեր իշխանին նկատմամբ և թէ անոր դաշնակցութիւնը պահանջելու գաղափարը մէկ կողմ Թողած է ։ Ն Վեհափառութիւն՝ որ կը գտնուի ի Կոբէնհակ, անպաշտօն կերպիւ ընդուներ է Պուլկար պատգամաւորութիւնն և խոստացեր է իւր պաշտպանութիւնը չվերցնել Պուլկարաց վրայէն ։

«Արդէն, կը յարէ զայս տեղեկութիւններ հաղորդող Թերթը, ռուս դիւանագիտութիւնը սովոր է պաշտօնական գոնէն մերժել Պուլկար պատգամաւորութիւններն և կողմնակի դռնէն ընդունիլ զանոնք» ։

Իսկ Թուրքէ Ադրիանուպոլսոյ յատուկ Թղթակիցը սեպտ. 20 Թուով կը գրէ թէ Աղեքսանդր իշխանը Վառնա գացած է և անտի ի Բետրպուրկ պիտի ուղեւորի ։ Իշխանին բացակայութիւնը մեծ յուսահատութիւն կը պատճառէ Պուլկարաց ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնքէն առնուած լուրերէ կ'երեւի թէ Հելլէնական կառավարութիւնն՝ իւր զինուորական պատրաստութիւններն յառաջ տանիլ կարենալու համար, որոշեր է Ազգային Դանքայի Թղթադրամներն բռնի շրջաբերութեան դնել ։ Այս տնօրինութեան վրայ, յոյն դրամատերք յօժարեր են պէտք եղած ծախուց համապատասխանող փոխառութիւն մ'ընել կառավարութեան ։

Լա Թիւրքիի մասնաւոր Թղթակիցն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ադրիանուպոլսէն

Կարեւոր տեղեկութիւն մը չունիմ ձեզ հաղորդելու սահմանագլխոյն նըկատմամբ · օսմանեան հսկող բանակը նոյն դիրքին մէջ կը մնայ · 2000 զօրք ևս եկան Տէտէ-Աղաճի կողմէն և գըտնացին բանակին միանալ ։ Նոյնպէս երեք գունդ հեծելազօրք մեկնեցան այդ նպատակաւ ։

Պուլկարիոյ իշխանը մանրամասնաբար աչքէ անցուց երէկ (17/29 սեպտ.) իւր զօրաց գրաւած դիրքն · այս քննութիւն տեւեց երեք ժամէ աւելի ։ 1400 հետեւակաց և 600 հեծելազօրաց գունդ մը կընկերանային իշխանին ։ Թուրք հրամանատարք մեծ ուշադրութեամբ կը դիտէին պուլկարական բանակին շարժումներն և դիտակներով կրցան նշմարել Աղեքսանդր իշխանն իսկ ։ Տասն չափ Թուրք հեծելազօրք նախընթաց օր սահմանագլուխն անցան ծանօթութիւն ստանալու համար, բայց պուլկար պէկէտ եւ մեզէն դաւնն ։ Պուլկարական բանակը նոր զօրք ստացած չէ քանի մ'օրէ հետէ որով իւր զօրաց այժմեան Թիւն է 15,000 ։

Իրենց ընտանեաց նեցուկ եղող անձինք՝ որք ի սկզբան իբր բէտիֆ առնըւած էին՝ ազատ Թողուեցան ։

Ֆրանսական և ռուսական հիւպատոսները քաղաքիս բերդը կառախումբին մէջ կը գտնուէր նաեւ Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան կողմէ պաշտօնատար մը · չգիտցուիր թէ ինչ պաշտօնով եկած է ։

Իզմիրէն կը գրեն առ Սթամպուլ

Մեծ գործունէութիւն կը տիրէ գաւառիս մէջ. ամեն կողմէ պահեստի զօրքերն՝ որք ի զէն կոչուած են՝ խմբովին կը դիմեն կեդրոնն և հետզհետէ ճամբայ կը հանուին ։ Այս պահուս 4-5000 զօրք կան որք կազմ և պատրաստ՝ կ'սպասեն Սպարապետութենէն զրկուելիք հրամանաց, իրենց որոշեալ վայրն երթալու համար։ Հաշիւ կը լինի որ քանի մ'օրուան մէջ 12,000ի չափ պատրաստ զօրք պիտի ունենանք որք բէտիֆներու առաջին բանակին կը պատկանին ։ Ցիշատակութեան արժանի է որ երկաթուղին արտասովոր արագութեամբ կը փոխադրէ այդ բազմութիւնն հեռաւորութենէ մը որ հետիոտն հինգ վեց օր կը տեւէ ։

Բանից առիթ ունեցանք խօսելու Հաւտոր լերան բնակչաց վրայ որք ապստամբութեան առաջին լուրն բըռնանալուն զէնք առած էին, որոշելով դէմ դնել պուլկարական արշաւանքի մը, եթէ տեղի ունենայ ։ Արդէն այդ լեռնաբնակ արի ժողովուրդը բնաւ ճանչցած չէ Արեւ. Ռումէլիի կառավարութեան իշխանութիւնն, որուն տուրք չէ վճարած Պէրլինի Դաշնագրոյն ստորագրութենէն ի վեր ։

Փիլիպէի առժամեայ կառավարութիւնը բանակցութեան մտած է անոնց հետ, բայց ի զուր։ Մի միայն յաջողած է խոստում ստանալ որ Պուլղարաց վրայ յարձակում չպիտի ընեն · բայց բացարձակապէս մերժած են մասնակցիլ Միութեան գործին, հակառակ Տօքթ. Սթրանսքիի հրապուրիչ խոստումներուն, յայտարարելով որ եթէ Պուլկար ապստամբ մը ոտք կոխէ իրենց հողին վրայ, գլուխը վրայ կուտայ ։

Հաւտորի Մէֆրէ Մուրատ էֆէնտի Ադրիանուպոլիս երթալով հանրագիր մը մատուցած է կուսակալին, որով Հաւտորցիք կը յայտարարեն թէ պատրաստ են անձերնին նուիրել ի պաշտպանութիւն հայրենեաց դատին, առաջին հրաւէրին զոր կառավարութիւնն ուղղէ ։

Իզզէթ փաշա շնորհակալ լինելով այս ազնիւ զգացմանց համար, յայտներ է թէ Կայս. կառավարութիւնն առայժմ պէտք չունի իրենց օժանդակութեան և յորդորեր է զանոնք չԹողուլ խոհականութիւնն ու չափաւորութիւնը զոր ցոյց տուած են ցարդ ։

Ալպանիայէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Վէյսէլ փաշա պուլկարական ապստամբութեան լուրն առնելով, կոչում ըրած է Ալպանիացւոց հայրենասիրական զգացմանց, որք անմիջապէս հնազանդութիւն յայտնած են ։

Այսպէս, մարերն հանդարտեցնելէ յետոյ, մեկներ է Բրիզրէնտի և Հաքօվայի մէջտեղ գտնուող վայրերէն և երկաթուղւոյ կայարանը գնացեր է Սելանիկ ուղեւորելու համար ։

Թնդանօթաձիգ զօրաց ուսուցիչ Րիսթօֆ փաշա երէկ առաւօտ Ադրիանուպոլիս ուղեւորեցաւ ։

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ
(Մեր յատուկ Թղթակցէն)

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ, 21 Սեպտ.

Անցեալ օր կառավարութեան պալատը հայմզումար ժողով մ'եղաւ ուր հրաւիրուած էին ամեն ազգաց եկեղեցական գլխաւոր և աշխարհական դասուն երեւելիները ։ Այս գումարման նպատակն էր հանգանակութիւն մը բանալ, ի նպաստ փոխադրման զինուորական ռազմամթերաց, ձիակառքեր չինել տալ և կայսերական բանակին տրամադրութեան ներքեւ դնել ։ Այս գումարման մէջ բաւական կենդանի վիճաբանութիւն մը յառաջ եկաւ, այն պատճառաւ որ կառավարութեան պաշտօնատարները կ'ուզէին հանգանակութիւնն հաւասարապէս բաժնել ազգերու վրայ, բայց Հայոց հրաւիրեալները կ'առարկէին թէ իրենց ժողովուրդը սակաւաթիւ լինելուն, չէին կրնար միւս ազգերուն ձեռնարկելիք հանգանակութեան հաւասարիլ, թէ յօժարութեամբ և գոհունակութեամբ կ'ընդունէին բնակչաց Թուոյն համեմատութեամբ հանգանակութիւն և նպաստ մ'ընել · այս իրաւացի պատասխանին վերայ, զոր բարձրաստիճան պաշտօնեայք ամենեւին չէին սպասեր, խորհրդածութիւնք կ'երկարին և վերջապէս ժողովրդոց Թուոյն վրայ հանգանակութիւնը կ'ընդունուի, որով ամեն ազգաց բաժին կ'իյնայ սոյնպէս. Թրքաց 600 ոսկի, Յունաց 600, Հրէից 400, իսկ Հայոց 200 ։ Այս բաժանումը կատարուելէ յետոյ, իւրաքանչիւր ազգի կողմէ ներկայ գտնուող պատգամաւորներէն ստորագրութիւն կ'ուզուի · Իսլամք Յոյնք և Հրեայք կ'ստորագրեն, բայց Հայերը կ'ըսեն թէ, իրենք սահմանադրական ժողովուրդ մը լինելով, առանց Ազգային Ընդհ. Ժողովոյ որոշման չեն կրնար ստորագրութիւն տալ հանգանակութեան մը համար և կը խոստանան վաղիւ ազգային ժողով գումարելով իրենց որոշումը քաղաքիս կուսակալին յայտնելու համար ։ Եւ արդարեւ ժողով գումարելով վերջգրեալ հանգանակութիւնը կ'ընդունին, և նոյնպէս կուսակալին իմաց կը տրուի ։ Բայց ահա քաղաքիս մէջ այլ և այլ անհաճոյ զրոյցներ կը պտըտին, երեւակայելով թէ Հայերը հանգանակութիւնը չեն ընդունած, Հայերը Ռուսասէր են, թէ Ռուսներէն Հայոց մէջ բնակելու է, և թէ ամենն ալ Ռուսը ըլլալով Իսլամաց օգնել չեն ուզեր և չեն աջակցիր ևն. ևն. և այսպէս ազգաց մէջ գժտութիւն տիրելուն առիթ կուտան ։

Եթէ Հայոց՝ Սահմանադրական ժողովուրդ մը ըլլալը և առանց ազգային ժողովներու որոշման բանի մը ձեռնարկելու և մասնակցելու կարող չըլլալն հասարակ ժողովրդեան անծանօթ է Կառավարական պաշտօնեայք պարտէին գիտնալ զայս և սոյն պէսի փափուկ ժամանակամիջոցի մէջ անհիմն զրոյցներուն առաջքն առնուլ ։ Վսեմ. կուսակալն կրնար պաշտօնական ազդով մը այս երեւակայական զրոյցներն հերքել և ծագած գժտութեան առաջքն առնուլ ։

—Երէկ քաղաքիս Թրքաց Թաղին մէջ բաւական աղմուկ եղաւ այս հանգանակութեան համար որոյ չափեր կը մերժեն մասնակցիլ ըսելով թէ առանց իրենց հաւանութեան ընդունուած հանգանակութիւնը Թո՛ղ ընդունողներն իրագործեն ։

—ԱԹ-Բազար Թաղին քովէն անցնող Թունճա գետին եզերքը, երեք օրէ ի վեր կնոջ մը դիակը կը տեսնուի, որոյ ինչ ազգէ լինելը չգիտցուիր և ոստիկանութիւնը մինչեւ ցայսօր եղելութեան անտեղեակ է ։

—Շաբթուս մէջ Արեւելեան Ռումէլիի ծանօթ խնդրոյն վերաբերեալ կարեւոր լուր մը չկրցանք առնուլ և հետաքրքրաշարժ բան մը տեղի ունեցած չէ քաղաքիս մէջ ։ Տէտէ Աղաճի ճանբով սպասուած զօրքերը մինչեւ այս իրիկուն երեւան չելան, և սահմանագլխոյն վրայ գտնուող զօրաց Թիւն ալ միեւնոյնն է, ինչպէս անցեալ շաբթու ձեզ տեղեկութիւն տրուեցաւ ։

—Արմտեաց նախանգէս դուրս հանուիլն արգելքի տակ դրուած լինելով գիներն ինկան, և այսպէս քաղաքիս մէջ անգործութիւն կը տիրէ ։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի կնքապահ անուանեցաւ Թղթակցութեան դիւանի քարտուղարներէն Ասաֆ պէյ ։ Նոյնպէս Ներքին գործոց Նախարարի կնքապահ անուանեցաւ, Թղթակցութեան դիւանի քարտուղարներէն Րեֆեթ էֆէնտի ։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, ընկերակցութեամբ Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Տատեան Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտիի, շաբաթ օրը փոխադարձ այցելութեան գնաց մայրաքաղաքիս դեսպանաց · բայց դեսպանք աւստրիական դեսպանատան առաջին քարտուղարին յուղարկաւորութեան գացած լինելով բացակայ կը գտնուէին և միայն Իտալիոյ դեսպան Քօրթի կոմսը ներկայ էր ։ Ուստի Բարձ. Մեծ-Եպարքոսն Իտալիոյ դեսպանին այցելութիւն տալէ յետոյ իւր այցետոմսերն յանձնեց Ն. Վսեմութեան որպէս զի միւս դեսպանաց յուղարկէ։

Նախընթաց օր Վեհ. Սուլթանը մասնաւոր ունկնդրութիւն մը շնորհեց աւստրիական դեսպան Պ. Քալիչէի ։

Մալաթիոյ կառավարիչ Շաքիր փաշա Պէյքոզի կառավարիչ անուանեցաւ ։

Թուրքէ կը ծանուցանէ թէ երկրորդ կարգի Շէֆգաթի պատուանըշան շնորհուած է Բրիւբի զինագործարանին տնօրէնին տիկնոջ ։

Անգլիական դեսպանատան Թարգման Պ. Մարինիչ, երէկ Բ. Դուռն երթալով, Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Տատեան Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտիի հետ տեսակցեցաւ ։

Նախարարաց Խորհրդոյ երէկի նիստն աւարտեցաւ երեկոյեան ժամը 11½ին, և յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, Շէյխ իւլ Իսլամ էֆէնտին, Արտաքին գործոց Նախարարութեան փոխանորդ Արիֆի փաշա և Ծովային գործոց նախարարն դարձեալ ի ժողով գումարուելով, մինչեւ գիշերուան ժամ 1½ խորհրդակցեցան կարեւոր խնդրոց վրայ ։

Զէթինեէի օսմանեան դեսպան Ծէվատ փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով ինչ ինչ խնդրոց վրայ տեսակցեցաւ Վսեմ. Տատեան Յարութիւն էֆէնտիի հետ ։

Գերմանական դեսպանատան առաջին Թարգմանը նախընթաց օր ժամ 11½ին Բ. Դուռն երթալով, Վսեմ. Արիֆի փաշայի և Տատեան Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտիի հետ տեսակցեցաւ ։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Մեծ Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշային նըւիրել հանգուցեալ Ալի Շէֆիք պէյի Գուրուչէշմէի ծովեզերեայ ապարանքը զոր յատկապէս գնել տուաւ ։

Կրթական նախարար Վսեմ. Մինիբ փաշա այս առաւօտ Գալաթ կը հանի Վառնայի շոգենաւով ։

Օսմ. Կայս. Պանքայի գործակատար Ֆօլֆ Անթօնա էֆէնտի շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշային և Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Տատեան Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտիի հետ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ ։

Թուրքէ կիմանայ թէ Վսեմ. Աբեան էֆէնտի Աթէնքի օսմանեան դեսպան պիտի անուանուի ։

Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա մայրաքաղաքս կայսերական յառաջիկայ հինգշաբթի օր ։

Ելմտական բարեփոխմանց գրաւերու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն՝ որ կը գտնուի ընդ նախագահութեամբ Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի, իւր առաջին նիստն ըրաւ երէկ ։

Ինչպէս կը լսուի, այս յանձնաժողովոյ անդամ են Վսեմ. Պաքըր փաշա, Ելմտական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարք, Մաքսատան տնօրէն Էտհէմ էֆէնտի, Վսեմ. Զիհնի և Զիւհտի էֆէնտիք և հասութից նախկին տնօրէն Իպրահիմ էֆէնտի ։

Պաղտատէն կը գրեն Մօնիթէօրի ։

Հիլլէի կառավարչին մէկ շարաչեր հեռագիրը ծանոյց Պաղտատի կուսակալին թէ Եփրատ գետէն բաղրանին փոխած է իւր ընթացքը, Թափելով Հինտիէ ջրանցին մէջ, և թէ ջուրը անտառայայ աձումէն պիտի բերէ աղետալի յորդումներ։ Եփրատ երկու կողմերը մշակուած բրինձներ կը չորնան արդէն, գետին հետեւած նոր ուղւոյն պատճառաւ, և ինչ որ ալ լինի՝ հարկ է մի ջոց մը գտնել առաջքն առնելու համար աղետին ծաւալման ։ Իրաւ է թէ քանի մը տարիներէ ի վեր Հինտիէի խնդիրը կ'ուսումնասիրուէր · այլ, մերթ ի դէպ միջոցներու, մերթ ի դէպ ազգաց անուշադրութեան, ոևէ տնօրինութիւն եղած չէ և Եփրատ կ'սպառնայ առանց մի եւ թիւ յոյլ ջրոյ Թողուլ զՀիլլէ և ողջոյն կից տիէի շրջակայքն, եթէ չՃամբեն իւր անցքը փակել և կասեցնել իւր նոր ընթացքը ։

Այդ հեռագրին առնլով, զօրավար Հիւսէյէն փաշա անմիջապէս ճամբայ ելաւ հանճարեղ Հիլլէի երկրաչափին հետ տեսնելու համար թէ ինչ կայ, Այլ ամեն բանէ առաջ, ստակ պէտք է ։ Հաշիւ կը լինի թէ առ նուազն 60,000 ոսկի պէտք է յարմար Թումբ մը կառուցանելու, որ իւր ճանբուն մէջ պահէ գետը · նոյնպէս, որ ցարդ կ'ընդգիմանայ այդ ծախքին, միայն պէտք է, այլ միայն 20,000 ոսկւոյ ։ Այդ կէտ տնօրինութիւն աւելի վիճակալաւը է քան օգտակար, որովհետեւ 20,000 ոսկիով անշուշտ է հաստատուն Թումբ մը կառուցանել, մինչ ժամ առ ժամ սոսկ ի զուր վատնուած կըլլներ · գետն յուսով պիտի առնէ առնի ինքն դէմ դրուած տկար արգելքը, և պիտի սկսի Նորէն հոսիլ Հինտիէի ճանբով ։

Սելանիկէն կը գրեն թէ աւստրիացի գինեվաճառներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կը գտնուի անդ քանի մ օրէ հետէ ։ Այս յանձնաժողովը քննութիւններ կը կատարէ Մակեդոնիոյ ագահիլիատրական, արտադրութեանց սպառման արքի ու հանրոց վրայ ։ Ի մտայ պիտի այցելէ Ուսքիւպ և Մանաստըր ։

Առողջապահական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Եւրոպիոյ մէջ հնամեայ Նուազելու վրայ լինելով, Թրիեսթէէն, Վառնայէն և Պէլփրատէն եկող նաւուց ուղեւորք փոխանակ հինգ օրուան երեք օր քարանթինը պիտի սպասեն, իսկ Բէսարապիայէն, Մեսինէն և Հնաստանէն եկող նաւուց ուղեւորք փոխանակ երեք օրուան՝ 24 ժամ քարանթին պիտի սպասեն ։

Աւստրիական դեսպանատան առաջին քարտուղար Սիմեոնին որ Պալաքրահերդի ամառանոց մեռաւ այս ուրբաթ օր ի Պէօյիւքտէրէ, և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ շաբաթ օրը ։

Ռուսիոյ դեսպան Մ. Տը Նէլիտօֆ մայրաքաղաքս եկաւ Ֆիլիպպէէն հետ և քանի մ'օր ատ մնալէ յետոյ, Աթէնք և անտի Եգիպտոս պիտի ուղեւորի ։

Արդէն ծանուցինք թէ Ատէլինա Բաթթի մեծանուն երգչուհին մայրաքաղաքս պիտի գայ դէպ ի յունուար ամսոյն, այցելելէ յետոյ Պելճիա, Հոլանտա, Աւստրիա և Ռումանիա։

Կը լսենք թէ այս նպատակաւ մայրաքաղաքս եկած է արդէն թատերապետ Պ. Շիւրման, որ Բաթթիի ներկայացմանց համար պէտք եղած նախապատրաստութիւններով պիտի զբաղի այժմէն։

Հօթէյօր ծանուցանելով թէ Իւսկիւտարի Թաղապետութեան պաշտօնեաներէն Մուսթաֆա էֆէնտի ժամանակէ մ՚ի վեր անդւոյն ծովափը կը կեղեքէ և յանիրաւի տուգանքներ առնլով կը րացնէ, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

Ի յիշատակ Խրիմու պատերազմին մէջ մեռնող իտալացի զինուորաց կանգնեալ մահարձանի մերկացման հանդէսը տեղի ունեցաւ ուրբաթ օրը, Ֆէրի գիւղի գերեզմանատան մէջ։ Հակառակ անձրեւոտ օդին, խուռն բազմութիւն, մեծաւ մասամբ իտալացիք, փութացած էին ներկայ գտնուիլ։ Մահարձանը շինուած է մարմարինէ, բուրգի ձեւով և շրջապատեալ է երկաթեայ սիւնակներով որք միմեանց կցուած են նոյնպէս երկաթեայ շղթաներով, լաւ արուեստակեալ։ Մահարձանը կը պարունակէ 600 զինուորաց ոսկերոտիք և 300է աւելի գանկեր անվթար պահուած։ Իտալական կառավարութիւնը 100,000 Ֆրանք ծախսած է այս մահարձանին համար։

Իտալական դեսպան Քորթի կոմսը միջօրէին մօտ հանդիսավայրը գնաց համազգեստիւք և նշան ի կուրծս, շրջապատեալ դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնեայներէն՝ ամէնքն ալ համազգեստիւք։ Կայս. կառավարութեան կողմէ ներկայ էին զօրավարքէոնէձ փաշա և Լըգօգ փաշա՝ Թիկնապահք Վեհ. Սուլթանին։ Դեսպանատան պահակ շոգենաւուն նաւաստիք շրջապատած էին մահարձանն որ ծածկուած էր իտալական և օսմանեան դրօշներով։ Գերեզմանատան դուռը շարուած էին օսմ. զօրքեր և թաղապետական պաշտօնեայք։

Քորթի կոմսն հանդէսը բացաւ հակիրճ բանախօսութեամբ մը, զոր արտասանեց ի դիմաց իւր կառավարութեան։ Յաջորդաբար խօսեցան գնդապետ Կէրարտինի՝ ի դիմաց իտալական բանակին և Սէյլէռի հրամանատար Պ. տ՚Ալթամիւրա՝ յանուն Ծովային Նախարարութեան։

Այս հայրենասիրական ճառեր ծափահարուեցան բուռն կերպիւ։

Քաղաքային հանդէսն այսպէս աւարտելէ յետոյ, սկսաւ եկեղեցական արարողութիւնը. գերեզմանատան երէցը պատարագեց մատրան մէջ, ապա պապական նուիրակ Տ. Րօթէլլի օրհնեց մահարձանն և մերկացոյց զայն։

Չորեքշաբթի օր, ի Գուզկունճուգ, Հայոց և Հրէից միջեւ տեղի ունեցած կռւոյն վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ մեզ ականատես վկայ մը։

Սեպտեմբեր 18, չորեքշաբթի, ցորեկուան ժամ 8 ին միջոցները Հրէից անուանի որիկաներէն Քէնայի տղայ Եաւէֆ, պաղճի Չէլէպօն, Եաւէֆ, և անթիքաճի Մէրքատոյի տղայ Խսաք եկան Արաբկիրցի Սէրգիս էֆէնտիի հովանաւորութեան տակ գտնուող կառավարական փուռին առջեւ, և ուզեցին կատակ ընել փուռին գործաւորներէն Վահանի հետ որ հոն կեցած էր։ Սակայն Վահան պատասխանեց որ ինք գործի տէր մարդ է և հանդարտ թողուն զինքը։ Եաւէֆ մէկէն ի մէկ քանի մը տեսակ անձի և կրօնքի հայհոյութիւններ ընելով, «Եթէ չերթանք, ի՞նչ կրնաս ընել» ըսելով թէ և գործը կռուի հասուցին, բայց փուռին մէջ ծովային գործոց պաշտօնատան կողմէ իբրեւ քննիչ դրուած Շէրիֆ չաւուշը հասնելով կռւոյն առաջքն առաւ, համոզելով խաղաղեցուց հրեայներն և ճամբու դրաւ, մէկ մէկ ալ սիկար հրամցնելով։

Տասը վայրկեան չանցած, Հրեայք՝ ծըխավաճառ Պարսիկ Քէրիմը ի միասին առնելով՝ կրկին եկան և ի՞նչ եղեր է, ո՞վ է, ի՞նչ է ըսելով նորէն կռւոյ սկսան։ Նոյն միջոցին կրկին Շէրիֆ չաւուշը հասնելով, «Այս կռիւը ես խաղաղեցուցի» ըսելով մէկը մէկ կողմ միւսը մէկալ կողմ ըրած ատեն, Անթիքաճիի տղայ Խսաք «Դու ի՞նչ կը խառնուիս» ըսելով և օրէնքին ու կրօնքին հայհոյելով սրճարանին առջեւը եղած աթոռը առնելուն պէս Շէրիֆ չաւուշի գլխուն նետեց և այն ալ գլուխը ծռելուն պէս, աւաջին աթոռը մեր գլխուն եկաւ։ Ապա կռիւը մեծցաւ և հինգ վայրկենի մէջ 4 հրեայն 400 հոգիի հասաւ, փողոցը լցուեցաւ, աթոռները սկսեցին խաղալ օդին մէջ։ Հայոցմէ միայն փուռին մէջ գտնուող գործաւորներէն 4 հոգի կային, Վահան, Օհաննէս եղբարք, որ գրեթէ 400 հոգւոյ դէմ կէս ժամ դիմադրեցին. միւս երկուքը տկար էին, և Հրեայք՝ ոստիկանութիւնը գալէն վերջը միջոց մը գտնելով՝ քանի մը հարուածներ տուին Նոցա. այսպէս Խաչիկին աչքը վիրաւորեցին և Մամոս աղային ալ քանի մը հարուած տուին և ճարպիկութեամբ ժամացոյցը չորթեցին։ Հայերէն երկու վիրաւորեալ կան, հրեայներէն ալ նոյնչափ։ Հրեայներէն շատերը բանտարկուեցան, բայց այս երեք աւուր տօնին առթիւ արձակուեցան, թողլով դատը յառաջիկայ երկուշաբթիի (այսօր)։

ԽԱՉՈՒԿՃԻ ՄԵՍՐՈՊ

Իզմիրէն կը գրեն թէ տակաւին ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ Պ. Շարնոյի վրայօք։ Այս այն երիտասարդն է որ աւազակաց ձեռքն ինկած է որք 8—10,000 ոսկի փրկանք կը պահանջեն, զոր վճարելու համար Իզմիրի հասարակութիւնն հանգանակութիւն բացած է։ Պ. Շարնօ աւազակաց ձեռքը կը գտնուի դեռ, Ճանը-Տաղի լերանց կիրճերուն մէջ։

Աւազակախմբին պետն է երիտասարդ մը որ այժմէն մեծ համբաւ կը վայելէ գաւառին մէջ իբր ճարտար չարագործ։ Երեք տարի առաջ, կռւոյ մը միջոցին սպանութիւն մը գործելով, հարկադրեցաւ լեռը փախչիլ ուր հովիւ եղաւ։ Տարի մը յետոյ երեք մարդ սպաննեց որք իւր հօտէն քանի մը ոչխար գողնալ փորձած էին, և Յունաստան փախաւ։ Հոն քանի մը արիասիրտ ընկերներ համախմբելով միացուց զանոնք Քաւտան Լուլուսի հրամայած մեծ աւազակախմբին որ վերջերս Իզմիր գնաց։

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՀԻՒԱՆԴԱՑ ԴԱՐՄԱՆՄԱՆ

Ի

ՏՐ. Մ. Ց. ՑԱՆԿՈՐԵԱՆԷ

Կեդրոնատեղին է Արամեան Գրատունը, և կը ծախուի բոլոր Հայ Գրավաճառաց և Պ. Վայսի քով ի Բերա։

ԳԻՆ 1 ՄԷՃԻՏ

ԱԶԴ

Երիտասարդ մը, քաջահմուտ եկեղեցական և ազգային երաժշտութեան և ձայնագրութեան, ինչպէս և եւրոպական ձայնագրութեան, պատրաստ է պաշտօն ընդունիլ ազգային վարժարանաց մէջ։

Դիմել Արեւելքի Խմբագրատունը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 3 հոկտ.

Գերմանական դեսպան կոմս Միւնսդէր երէկ միջօրէէն յետոյ երկար խորհրդակցութիւն մ՚ունեցաւ Սալզպրի մարքիզին հետ։

Պէլկրատ, 3 հոկտ.

Թագաւորն երէկ Խորհրդարանը բացաւ ի Նիշ։ Արքայական ճառը գլխաւորաբար կ՚ըսէ թէ Սերպիա խաղաղութեան կը փափաքի։

Աթէնք, 3 հոկտ.

Երէկ, Աւստրիոյ, Անգլիոյ և Ռուսիոյ Նախարարք երկար խորհրդակցութիւն մ՚ունեցան Թագաւորին հետ. կը հաւատեն թէ խորհուրդ տուած են Ն. Վեհափառութեան չափաւոր ընթացք մը բռնել։

Բէչթա, 3 հոկտ.

Երեսփոխանաց ժողով.— Նախարարապետ Պ. Թիսա, հարցապնդման մը պատասխանելով, կը յայտարարէ թէ պուլկարական դաւադրութեան ելքն զարմանօք համակեց բոլոր տէրութիւնները. թէ սոցա ամէնքն ալ կը փափաքին Պէրլինի դաշնագրին և իրաց նախկին վիճակին պահպանման. և թէ ոչ ոք կ՚արգելու զԹուրքիա իւր իրաւունքներն ի գործ դնելէ։ Կը յայտարարէ նմանապէս թէ Աւստրիա երբէք չխորհիր գրաւել զՊոսնիա և Հէրսէք։

Հռոմ, 3 հոկտ.

Ստոյգ կը կարծուի Վիէննայի իտալական դեսպան կոմս Ռոպիլանի անուանումն իբր արտաքին գործոց Նախարար։

ՇՈՒԿԱՅ ԳՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 22 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	....	109 1/2
3	»	» (վճռկնկն)	....	109 1/8
3	» Բարիզի	» (պանքայի)	....	23 02 1/2
3	»	» (վճռկնկն)	....	23 10

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէ.րի Գ. Կ.)		15 5
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	15 5
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	15 1
Բարձրագոյն գին	»	15 5
Նուազագոյն »	»	15 1
Կէս օրին	»	15 4 1/2
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէ.րի Գ. Կ.	25 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » » Կ. »	15
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » »	14 39

Իւնիֆիէ Նզիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	70 22 1/2
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.	70 20
Կէս օրին	70 20

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան Պանքա ... Գ. Կ.	Անգ. Լր.	3 20
Քրէտի Ժէնէրալ ...... » »	Օսմ. »	6 12
Պանք տը Գոնս ... » »	» »	4 —
Սօս. Շանժ է վալէօր .. » »	» »	3 20
Թրամուէյ ... » »	» »	280
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	35
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	55

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ. ...	100
20 Ֆրանքնոց	» ...	87 32
Անգլիական ոսկի	» ...	110 12
Բոլ Իմբէրիալ	» ...	90 15
Քրէմից	» ...	51 15
Ռուսաց թղթադրամ	» ...	9 16
» արծաթ	» ...	89 30
Ֆիօրին	» ...	8 35
Մէճ. արծ. (տարբ.)	» ...	108 3
Վեցնոց	» ...	102 35
Հինգնոց	» ...	102 30
Մէթալիք	» ...	97 30
Պղինձ	» ...	—
Թղթադրամ	» ...	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 3 Հոկտեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 7/8
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 13/16
» » » գոցուեցաւ	13 15/16
» » » Ա.	25 1/2
» » » Բ.	15
» » » Գ.	13 3/4
Օթօման 1871	67 1/4
Փոխառութիւն 1877	80 1/4
Պանք Օթօման	9 3/4
Ռուսական փոխառ. 1873	93 1/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	64
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	87 1/4
Հայրար Ռանիէ	61 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	85
Հաւանաբական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 3 Հոկտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 20
Օսմանեան երկաթուղի	17 50

Բարիզ, 3 Հոկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 30
» » 3 %	80 30
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 95
» » » գոցուեցաւ	13 85
» » Սէրի Բ.	14 90
» » Գ.	13 90
Օսմանեան երկաթուղի	35 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	493 75
Գրէտի Լիոնէ	526 25
» Ֆօնսիէ	1297 50
Բաժնետոմս Լիոնի	1242 50
Սուէզի ջրանցք	1988 75
Ռուսական 5 % 1877ի	99 1/4
Իտալական Ռանթ	94 32 1/2
Եգիպտական միացեալ	324 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	57 1/4
Բրիօրիթէ թուրք	347 50
3% Հելլենական	291 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 22

ԲԱՐԻԶ ՔԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 3 Հոկտեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 30
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ	13 77 1/2
Եգիպտական	325

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՎԱՆ, 5 սեպտեմբեր

Վերջերս ազգային լրագրաց մէջ ինչ ինչ տեղեկութիւններ տեսնուեցան Աղթամարի Խաչատուր Կաթողիկոսի մեծաքանակ գանձուց գողութեան մասին։ Շատերը զարմացան գողերու յանդգնութեան, ոմանք ալ գումարի մեծութեան, իսկ Թրքախօս Թերթի մը հօտառու թղթակից մ՚ալ այդ գողութեան դէպքին յայտնութիւնը՝ Վանայ եկեղեցեաց մէջ Աղթամարի յիշատակութեան դէպքին հետ զուգադիպութեան վրայ։ Ես կը փափաքէի քանի մը տեղեկութիւններ հաղորդել սոյն կարեւոր գործին առթիւ Արեւելքի ընթերցողաց։

Թերեւս լրագիր ընթերցողները կը յիշեն որ 1883 ին, երբ Խաչատուր Կաթողիկոսը Վանքէն բացակայ լինելով, Շատախի գաւառակին մէջ կը գտնուէր, իւր գանձարանին մէջ պատահեցաւ գողութեան առաջին դէպքն. գողութիւնը կրկնեցաւ նախորդ տարուան վերջերը և երեքկնեցաւ տարւոյս սկիզբները։ Վերջին գողութիւնը երեւի շատ մեծաքանակ էր, վասն զի Ս. Կաթողիկոսը, որ մինչ ցայն օր լուռ էր, խիստ հարցաքննութեան կ՚ենթարկէ Վանքի միաբանները և խաչի, աւետարանի վրայ երդում ընել կուտայ։ Միաբաններէն Պօղոս վարդապետը, որ գողութեան միջոցին անշուշտ չէր խղճահարած, սուտ երդում ընելու համար խղճի խայթ կ՚ունենայ և կը խոստովանի իրողութիւնը։

Վարդապետի խոստովանութեան վրայ կը ձերբակալուին միաբան Խորէն վարդապետ և քաղաքիս չուկայի գիշերապահներէն Մկրտիչ Օէֆիլեան անուն մէկը և ընդ հսկողութեամբ Ոստան կը ղրկուին Նախնական հարցաքննութիւնը կրելու համար, Քանի մը շաբաթ յետոյ, քաղաքիս մէջ կը ձերբակալուին նոյնպէս գիշերապահ Կարապետ և Վարդան Զարեհեան, Պետրոս Կանեփիանողեան, Խաչատուր Ոսկերչեան՝ ժամագործ և Սենեքերիմ անունով զարբին մը և առաջնոց նման կը ղրկուին յՈստան։ Սոյն միջոցին Ոստան կը հրաւիրուի նաեւ Նարեկի Վանքին վանահայր Խոյանցի Յակոբ եպիսկոպոսը, Կաթողիկոսէն իբրեւ մեղսակից ամբաստանուած։

Ցիշեալ ամբաստանեալք մինչեւ ցարդ տակաւին կը մնան Ոստան, աշխարհական կառավարութեան բանտին մէջ, իսկ եկեղեցականք առանձին արգելանոցի մը մէջ։ Կ՚ըսուի թէ հարցաքննութիւնք՝ որք կը շարունակեն, տակաւին գլխաւոր ապացոյց մը չեն հայթայթած։

Գումարի քանակութիւնը իսկապէս յայտնի չէ։ Ս. Կաթողիկոսը՝ տեղւոյս Առաջնորդարանին գրած իւր Նամակին մէջ՝ 5500-600 լիրայի կը հասցնէ, յորոց մեծ մասը եկեղեցական սպասներ են։ Թէ գողութիւնը ստոյգ է, ատոր տարակոյս չկայ անշուշտ, բայց թէ յիշեալ անձինք ո՞րչափ մեղսակցութիւն ունին գործին մէջ, դժուար է որոշապէս խօսիլ։ Իսկական յանցաւորք կ՚երեւի թէ վերոյիշեալ Պօղոս և Խորէն վարդապետներն են, իսկ քաղաքացի ամբաստանեալք գործին մէջ միայն երկրորդական դեր մ՚ունեցած են, վարդապետաց հարկաւոր դիւրութիւնները մատակարարելով։ Յակոբ եպիսկոպոսին գալով, տեղւոյս ընդհանուր կարծիքն այս է թէ, նորա մասին եղած ամբաստանութիւնը արդիւնք է թշնամութեան։

Ս Կաթողիկոսի մեծաքանակ գանձի գողութեան յայտնութիւնը այն պատճառաւ աւելի զարմանալի է որ, Կաթողիկոսը մինչեւ ցարդ Պատրիարքարանի դիմեալ տուգանն անճար կը թողուր և ոչ միայն իւր հովուած թեմին, իւր Վանքին մէջ անգամ կանոնաւոր դպրոց մը չբացաւ, միշտ աւարկելով թէ դրամ չունի։ Շատերը անշուշտ մեզ հետ կը հարցունեն որ, եթէ Խաչատուր Կաթողիկոսը դրամ չունէր, ո՞ւստի էր ապա գողցուած մեծաքանակ գումարը․․․։

ՇԱՀԷՆ

ԱՐՈՒԵՍՏՔ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ

ՈՍՏԱՅՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Բ.

ՃԵՐԶԻ-ՍԻԹԻ, 14 սեպտ.

Ոստայնանկութիւնը շատ մը ճիւղերու բաժնուած է Ամերիկայի մէջ. անանկ որ ստուար հատոր մը պէտք է լեցնել դոցա վրայ վեր ի վերոյ գաղափար մը տալու համար. անշուշտ հիւսելու գլուխն ընող անփոյթ Ջրհեղեղէն անյն մօրէն իսկ չէր անցներ թէ օր մը իւր հիւսած քուրջին կտորն այնչափ պիտի նրբանար ու ընդարձակ արհեստ մը կազմէր, որ զայն լոկ պատմելու համար գիրք մը հարկ պիտի ըլլար գրել. սակայն իմ նպատակս է սոյն ընդարձակ արուեստին երեւելի ճիւղերն ու տեսակներն միայն ներկայել մեր ընթերցողաց, գաղափար մը տալու համար անոնց՝ ամերիկեան ոստայնանկութեան արդի վիճակին վրայ, ինչպէս որ խոստացեր էի նախորդ յօդուածիս մէջ։ Այսու հանդերձ չպիտի մոռնամ մեր ոստայնանկաց ուշադրութիւնն հրաւիրել ի կարգին՝ քանի մը գործիքներու վրայ որք եթէ գործածուին մերայնոց ջուլհակներուն մէջ՝ լաւ արդիւնք պիտի կրնան յառաջ բերել անկասկած։

Որդ բաժնեմք ոստայնանկութիւնը երկու ընդհանուր մեծ տեսակներու, որոց մէջ պիտի տեսնեմք շատ մը ճիւղեր որք զատ զատ փոքր արուեստներ կը կազմեն և ունին անգամ գործարաններ։ Առաջին տեսակին վերաբերենք կրօ-կէրէն(*) կոչուածներն, իսկ երկրորդին ոչ կրօ-կէրէններն։

(Կրօ-կէրէն կը կոչուին այն հիւսածոյներն որոց ոստայնանկուած ատեն թելերն երկու տեսակ բաժանում միայն կ՚ունենան։ Ուրոպայէն եկող բոլոր կտաւեղէններն, պարզ սնդուսն (ճանֆէս), Կ. Պոլսոյ և գաւառաց մէջ հիւսուած չէյֆան-ալէյներն, կըտաւներն ու հէլէններն կրօ-կէրէն են առհասարակ. մեր ոստայնանկք դիւրաւ պիտի ըմբռնեն զայս, որովհետեւ իրենց հիւսածներն՝ քիչ բացառութեամբ՝ այս տեսակին կը վերաբերին։ Իսկ ոչ կրօ-կէրէններն այն ամէն հիւսածոյներն են որոց թելերն զանազան տեսակ բաժանումներ կ՚ունենան ոստայնանկուած պահուն. ինչպէս Ֆէթէֆն (ծաղկենկար սնդուս) որոց թելեր հարիւրաւոր ու հազարաւոր բաժանումներ ունին. Փայլուն սնդուսը, քաչֆէն, «քրէփ տը շին» ոչ կրօ-կէրէն են. ընթերցողը քիչ մը դժուարութիւն պիտի զգան զայս հասկնալու համար. իսկ ոստայնանկք կարծեմ շուտով պիտի ըմբռնեն զայն, որովհետեւ արհեստէն են)։

Կրօ-կէրէնք կը բաժնուին քանի մը տեսակներու որոց գլխաւորներն միայն հոս շարենք. Պարզ սնդուս, ժապաւէն, կտաւ և կալպերտ որք կը հիւսուին մեծաւ մասամբ թէ՛ ձեռքի և թէ՛ շոգեշարժ ոստայնանկներով։ Խօսինք առ այժմ շոգեշարժներուն վրայ։

Պարզ սնդուսն կը հիւսուի մեր երկրի մէջ ձեռքի ոստայնանկով միայն, աւելորդ է ըսել թէ դժուարին կերպով. վասն զի ոստայնանկը խոնաւ փոսի մը մէջ կենալէ ի զատ պարտի շարժման մէջ դնել իւր բոլոր մարմինն։ Այո՛, Ամերիկայի մէջ ալ ձեռքի ոստայնանկ գործող ոստայնանկը կը շարժէ իւր ձեռքեր և ոտքեր, բայց մեծ տարբերութեամբ և քիչ դժուարութեամբ։ Քաղաքակրթեալ ազգեր դիւրացուցած են սոյն դժուարութիւններ շոգիի անխոնջ թեւերով որք կրնան չինել ամենէ նուրբ հիւսածոյներն։ Պարզ սնդուսն հիւսող շոգեշարժ ոստայնանկն այնչափ պարզ է որ առաջին անգամ տեսնող մը գուցէ զայն հնարող վարպետին համար պիտի ըսէ թէ մեծ գիւտ մը չէ ըրածը։ Սակայն գիւտին մեծութիւնը նոյն իսկ պարզութեան մէջն է։ Սա կ՚ամփոփուի երկու եարտա երկայնութիւն ու մէկ եարտա լայնութիւն ունեցող տեղի մը վրայ և ունի միայն քանի մը գործիներ ու պտուտակներ, որք երբ չարժիլ կ՚սկսին՝ շոգիի զօրութեամբ՝ ոստայնանկին ձեռքերն կ՚սկսին հիւսել. կկոցը (մաքիկ) կ՚երթեւեկէ, նմանապէս Բէֆէն կը շարժի ինքնին, թելը կը բաժնուին և ամէն հարկաւոր գործողութիւնները կ՚ըլլան առանց մարդկային օգնութեան։ Սակայն սնդուսի ոստայնանկին մէջ կան ուրիշ զարմանալի արժանի բաներ։ Երբ գործիններուն մին աւրի կամ կոտրի, կկոցը թելերուն մէջ կենայ և զայնս կարելու պառնայ, ոստայնանկն ինքնին կը կենայ առանց մարդու մը օգնութեան, և կամ երբ կկոցին մէջի թելն բրդի կամ լմննայ, նմանապէս հիւսող գործիները կը դադրին գործելէ և ոստայնանկ գործաւորին ուշադրութիւնը կը գրաւեն։ Միջին դարու ժողովրդեան աչքեր եթէ այսպիսի գործիքներու ինքնին շարժիլն և ի հարկին կենալն տեսնային, անշուշտ կամ հրաշք պիտի անուանէին զայն և գիւտին մի գործ. բայց փառք Աստուծոյ որ անցած են այդ մութ ժամանակներն. այժմ գիտութիւնն ու արհեստներն այնքան առաջ գացած են որ անոնց շնորհիւ անշունչ իրերն իսկ գործել կ՚սկսին․․․։

Սնդուսի և ամէն տեսակ հիւսածոյներու սանտրերը (րիա) երկաթէ շինուած են, առանց ակռայներն իրարմէ ամենափոքր տարբերութիւն մ՚ունենալու, մինչդեռ մեր ոստայնանկք տակաւին կը գործածեն եղէգէ շինուած դիւրաբեկ և անհաւասար լայնութեամբ ակռայներ ունեցող սանտրեր, որք հիւսուած կտորին երեսին վրայ կը ձգեն երկայն գիծեր ու կը շինեն խոր ակօսներ. ասկէ զատ տասը-տասն և հինգ օրն մի անգամ պէտք է փոխել այդ եղէգներն որպէս զի կարելի լինի գործելն։ Սակայն այդպէս չեն երկաթեայներն. սոքա դիմացկուն լինելէ զատ աղուոր ապրանք կը շինեն։ Եթէ մեր ոստայնանկք փորձեն զայս, անշուշտ գո՛հ պիտի մնան, եթէ զգուշութեամբ նետեն իրենց կկոցն։

Նմանապէս մէքիներն տարբեր են մերիններէն. հոս կկոցին երկու ծայրերն երկաթով կը պատեն, դիմացկուն լինելու համար. մեր ոստայնանկք պիտի կրնան զայս գործածել եթէ եւրոպական ոստայնանկներ հաճին ունենալ. վասն զի երկաթեայ մատեր պէտք է ունենալ երկաթի սուր ծայրեր ունեցող մէքիկն նետել կարենալու համար։

Ժապաւէնի ոստայնանկներն շատ մեծ են, գրեթէ 5 եարտայ լայնութեամբ, թէեւ երկայնութիւնն անհամեմատ է երկայնութեան. այս ոստայնանկներու վրայ 12էն մինչեւ 60 ժապաւէններ ի միասին կը հիւսին, և մէկն միոյն համար առանձին կկոց, առանձին սանտր, առանձին հինած (վորբ, չէն) ու փոթթելու գործիքներ կան. այսու հանդերձ ոստայնանկին պտուտակներն տարբեր չեն պզտի ոստայնանկներու գործիներէն. միայն թէ սորա մէջ գտնուած ամէն երկաթեայ գործիներ մեծ են և աւելի դիմացկուն. մի մարդ միայն կրնայ կառավարել այսպիսի երկու ոստայնանկներ ու փոքրիկ զըսպանակի մը հրելն բաւական է ամբողջ ժապաւէններն հիւսուելու շարժման մէջ դնել։

Կտաւի ոստայնանկներն ալ կը նմանին սնդուսի ոստայնանկներուն, միայն թէ սոսկ մեծ են ու լայն. կայ ոստայնանկ որ ունի երեք եարտայ լայնութիւն, որոյ վրայ կը հիւսուի երկու կանգուն լայնութիւն ունեցող կտաւ. այնպէս արագ կը գործեն ասոնք, որ կկոցներն դժուարաւ կ՚երեւին երթեւեկած ատեն։ Լայն կտաւի կկոցներ ունին ընդհանրապէս կէս եարտայի չափ երկայնութիւն ու մեծաւ մասամբ երկաթեայ են, որք երթեւեկած ատեն եթէ պատահմամբ դուրս ցատկեն վեցհարուածեանի մը արձակած գնտակէն աւելի վտանգաւոր ու զօրաւոր են։ Հաւանականաբար կտաւի ոստայնանկներն գործող աղջիկներ ընդհանրապէս կը կառավարեն 3-6 ոստայնանկ և օրական կ՚արտադրեն 150 եարտայէ աւելի կըտաւ, երբեմն մինչեւ 200 եարտայ, և կ՚ըստանան մէկ կամ մէկ ու կէս տոլար. ինչպէս նաեւ ժապաւէնի գործաւորներն կրնան հիւսել շոգիի ձեռքով 100էն մինչեւ 300 եարտայ ժապաւէն և կստանան 1-2-3 տոլար օրական։ Սակայն սնդուսի գործաւոր մը որչափ ալ վարպետ ու ճարպիկ ըլլայ, 8-15-25 եարտայ միայն կրնայ ունենալ որոց փոխարէն կ՚ստանայ օրական կէս տոլարէն մինչեւ մէկ ու կէս տոլար։

Կալպերտի ոստայնանկներն ահագին բաներ են, թէեւ կրօ-կէրէն կալպերտի շոգեշարժ ոստայնանկ քիչ կը գտնուի. վասն զի կրօ-կէրէնն կը հիւսեն ընդհանրապէս ձեռքով, իսկ շոգեշարժ ոստայնանկներն միայն կը շինեն ոչ-կրօ-կէրէն կալպերտ։ Եական տարբերութիւն շատ քիչ է կալպերտի ոստայնանկին մէջ, միայն թէ մեծութիւնն ու զօրաւոր գործիքներն աչքի կը զարնեն։ Սոցա կկոցներն երթեւեկած ատեն ճիշդ տարճանակի մը արձակած ձայնին չափ ձայն կը հանեն, և այսպիսի գործարանաց քովէն անցնողի մը ականջներն քիչ կը մնայ որ խլանայ. թէեւ միւս ոստայնանկներն ալ ունին ձայն, սակայն կալպերտինը տարբեր է և ուժգին։ Այս ոստայնանկներուն մէջ կան ուրիշ քանի մը ուշադրութեան արժանի կէտեր, որք աւելի ոչ կրօ-կէրէն շինողներու վրան կ՚երեւին քան թէ կրօ-կէրէնի ոստայնանկներուն. ինչպէս, երբ թել բրդի ոստայնանկն կը կենայ. երբ թելերն անկարգ բարձրանան՝ գործիքներն կը դադրին ելլել. Բարակ թելի մը կտրելն ահագին ոստայնանկին վրայ կ՚ազդէ ու կը կեցնէ զայն։ Ո՞վ կը հաւատայ ասոր. անշուշտ խելքէ քիչ մը դուրս պիտի սեպեն ոմանք, սակայն ճշմարտութիւնը ճշմարտութիւն է. ո՞վ պիտի հաւատար հեռագրին, երկաթուղւոյն ու շոգենաւին եթէ մեր աչքերուն առջեւ չի գործէին շարունակ։

Հ. ԷԿԻՆԵԱՆ

(*) Արուեստական շատ մը բառերու հայերէններն չի գտնուելով, նոր բառեր չուզեցինք ստեղծել՝ խառնակութիւն ընելէ վախնալով, այլ աշխատած ենք անգլիերէնէ և գաղղիերէնէ լեցնել այս պէտքը, նոր բառ չինելը թողլով մեր ձեռնհաս գրագիտաց ու հայկաբանից։

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գանտրյատա միւճէյտատէէն ինչա օլունմագտա պուլունան գըշլայի հիւմայունըն չարչէվէ վէ սայիր տօղրամա իշլէրինին չէրայիթ վէ բէսմլէրի մուճիպինճէ մագթուէն ինշասընը թէահիւտէ թալիպ օլանլարըն խութինէքեամ վէ ինշաաթ տայրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

1—3

21 իյլուլ 1301

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գանտրյատա միւճէյտատէէն ինչա օլունմագտա պուլունան գըշլա իչուն մէվգըլի միւնագասայա վազ օլունան ... էճնաս քէրէստէյի չէրայիթինէ թէվֆիգէն իթայա թալիպ օլանլարըն խութինէքեամ վէ ինշաաթ տայրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

1—3

21 իյլուլ 1301

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գաւրդաշի Սէնիյէ տէրտէսմէ ինչա պուլունան չուհա ֆապրիգասը էօնինէ եարըլաճագ ըըխթըմ էվվէլճէ իլան օլունտըղը ուզրէ տէրտէսմէ միւնագասա օլուպ թալիպի էօճտէսինտէ պուլունտուղընտան վէ իշպու խիլուլը րումինին եիրմի պէշինճի չարշէնպիհ կիւնի եւզտէ պէչ թէնզիլատը գապուլ օլունաճաղընտան, մէզքիւր ըըխթըմը ինչայա թալիպ օլանլարըն ուսուլ վէ նիզամը տայրէսինտէ գապուլէ չաեան քէֆիլլէրի իլէ պէրապէր խութինէքեամ վէ ինշաաթ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

21 Իյլուլ 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ՃԷԼԻԼԷԻ ՄԱԼԻՅԷ

Խազինէի ճէլիլէտէ մէվճուտ օլան մէսքիւքէտը մագթուանըն իճրա օլունան միւզայէտէսինտէ ալթըըղըն պէհէր ճէտուի տիրհէմի օն իւչ պուչուք վէ պէշլիք վէ մէթալիկին տախի պէշ բարատա թալիպի էօհտէսինտէ թէգարրուր իթմիշ օլտուղընտան, պունլարա ֆիյաթը մուզայէտէիլէրինտէն զիյատէսիլէ թալիպ օլանլարըն թըշրինի էվվէլինին եիրմի պէշինէ գատար Մալիյէի Խազինէի ճէլիլէսինին վարիտաթը խազէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

21 Իյլուլ 301

1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզագ անպարը իչուն ալընաճագ միւթէնէվվի տագիգին գարարը գաթիսի չէհրի հալը րումինին եիրմի պէշինճի չարշէնպիհ կիւնի վէրիլէճէքինտէն, թալիպ օլան թիւճճարըն էվվէլ մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

21 Իյլուլ 301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա իթթիխազ օլունան նիւմունէսինէ վէ շուրութը մուգարրէսինէ թէվֆիգէն միւպայաա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայա գօնուլան եւզ պին արշըն ճէտիտ սըգ գանավաչօնըն պէհէր արշընը ճէտիտ իքի ղրուշ օն պէշ բարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իյլուլը րումինին եիրմի իքինճի բազար էրթէսի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէգարարը գաթիսի վէրիլէճէքինտէն, իթասընա թալիպ վէ եիրմի տէօրտիւնճի սալը կիւնի եւզտէ պէչ թէնզիլատը գապուլ օլունաճաղընտան, թալիպլէրին պիտ նիզամիյէ Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսուլիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Իյլուլ 1301

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընէ իթթիխազ օլունան նիւմունէսինէ վէ շուրութը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն միւպայաա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայէ գօնըլան իքի եւզ պին արշընը ճէտիտ պօզ բէնկլի էնլի Րուսիա ապասընըն պէհէր արշընը ճէտիտ պիր պուչուք ղրուշա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իյլուլը րումինին եիքիրմի իքինճի բազար էրթէսի կիւնինէ գատար միւնագասաը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէքինտէն իթասընէ թալիպ վէ եիքիրմի տէօրտիւնճի սալը կիւնի եւզտէ պէչ թէնզիլատը գապուլ օլունաճաղընտան, թալիպլէրին Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսուլիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

3—3

18 իյլուլ 301

ԵՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Եվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ խտարէսի մահլիւլաթ չիւպէսինտէ պէհէր կիւն միւզայէտէլէրի իճրա օլունմագտա օլան ամիւգիքըր մահլիւլաթըն իշպու 1301 սէնէսի աղօսթօսընըն 19ընճը բազար էրթէսի կիւնիւնտէն իյլուլընըն 9ընճը բազար էրթէսի կիւնիւնէ տէկին 3 տէֆա իլան գըլընմըշ իտի վէ մահը մէզքիւրըն 16ընճը բազար էրթէսի կիւնիւնտէն 23իւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ միւզայէտէի ինթիհաիյէսի հուզուրը նէզարէթտէ սաաթ 6տան 10ա գատար ակլինճա էրթէսի սալը կիւնիւ իիւզալէ 5 վէ տահա զիյատէ զամմ վուգուու պուլունուր իսէ գապուլ օլունարագ անտէն սօնրա քէյֆիյէթ թէվֆիգը իսթիզան գըլընաճագընտան գըյմէթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմին ագչէսիյլէ պէրապէր խտարէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի լազըմ կէլէճէկի 4իւնճի տէֆա օլարագ իլան վէ իլանթար օլունուր։

· 00083 · 143 · — Լալէլիտէ Գըզըլ-Թաշ մահալլէսինտէ Գոսդա ճատտէսինտէ թէրպիէն 30 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 1 օտայը միւշթէմիլ չէհրի 150 գրշ. քիրալը նիմ քեարկիր 1 պապ էճզաճը տուքքեանընըն տուքքեանը իլէ տուքքեանը մէզքիւրըն իսթիհսալ թէամիյէի թարիգտէն ֆազլը գապոլ տուքքեանը մէզքիւրէ գոլայ օլունմագ իւզրէ իսթիրա օլունան թէրպիէն 15 մէթրօ մահալլին պիւթիւնիւ։

· 10000 · 25 — Գալաթիատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Ալաճա մէսճիտ սօգագընտա թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույույը միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ։

· 35000 · 41 · 29 · 45 · — Պէշիքթաշտա Սինան բաշայի աթիգ մահալլէսինտէ Եղրիպ սօգագընտա 342 մէթրօ արսատէ ֆէվգինտէ 8 օտա վէ 4 սուֆա վէ 1 գույու վէ 600 մէթրօ պաղչէ վէ 76 մէթրօ մահալտէ մաթպախ վէ 76 մէթրօ մահալտէ 1 պապ ախըր վէ թահթընտա չէհրի 40 գրշ. քիրալը 2 կէօզ դիւքքեանէ յի միւշթէմիլ 1 պապ սահիլխանէ վէ թահթընտա վաղը դիւքքեանէլէրին բուպ հիսսէսի։

· 5000 · 9 · — Քիւչիւք-բազարտա Խէվաճէ Խայրէտտին մահալլէսինտէ Մէքթէպ սօգագընտա թէրպիէն 76 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 3 օտա վէ 1 գույու վէ 52 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 7500 · 8 · 10 · — Թօբխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Եէնի-Չէշմէ սօգագընտա թէրպիէն 76 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 30 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ նիմ քեարկիր 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 12000 · 3 · — Թահթա գալէտէ Թիմուր Թաշ մահալլէսինտէ Լիմօնճըլար սօգագընտա թէկպիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 80 գրշ. քիրալը 1 պապ դահվէ տուքքեանընըն կէտիկինին պիւթիւնիւ։

· 6000 · 15 · 14 · — Զարշուի քէպիրտէ Քիւրքճիւլէր իչինտէ Բուպիյէ խանը տէրունինտէ իւսթ գաթտա թէրպիէն 90 մէթրօ արսատէ չէհրի 70չէր գրշ. քիրալը 2 պապ օտալարըն 5 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 750 · 15 · — Պէյօղլունտա Գազգանճի մահալլէսինտէ Չըգմազ Սէյիտ Ահմէտ սօգագընտա թէրպիէն 38 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 60 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին բուպ հիսսէսի։

· 2500 · 9 · — Պաղչէ գաբուսընտա Շէյխ Մէհմէտ Քիլանի մահալլէսինտէ Եմին Էօնիւ ճատտէսինտէ թէրպիէն 38 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ վէ սէնէվի 5000 գրշ. քիրալը 1 պապ մանավ տուքքեանընըն կէտիկի 140 սէհիմ իթիպարիյլէ պէշ նէհիմ հիսսէսի։

· 4000 · 22 · — Զագիմաճըլարտա Տայէ խաթուն մահալլէսինտէ Պէյլիք Եէնի խան տէրունինտէ իւսթ գաթտա թէրպիէն 45 մէթրօ արսատէ չէհրի 100 գրշ. քիրալը քեարկիր 1 պապ օտա կէտիկինին սիւլիւս հիսսէսի։

· 2000 · 3 · — Շէհր էմինինտէ Տէնիզ Ապտալ մահալլէսինտէ Եէնի չէշմէ ճատտէսինտէ Չըգմազ Արասըլար սօգագընտա թէրպիէն 90 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 28 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 4160 · 85 · — Պապը Ճաֆէրիտէ Րիւսթէմ բաշա մահալլէսինտէ Հաղըրճըլար ճատտէսինտէ թէրպիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 160 գրշ. քիրալը պիլա կէտիք 1 պապ տուխանճը տուքքեանընըն 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 4000 · 23 · — Զարշուի քէպիրտէ Բէպէճի խանը տէրունինտէ իւսթ գաթտա թէրպիէն 20 մէթրօ արսատէ չէհրի 30 գրշ. քիրալը 1 պապ քեարկիր օտա։

· 1250 · 11 · — Պապը Ճաֆէրիտէ Րիւսթէմ բաշա մահալլէսինտէ Գաբան աղըլ խանը տէրունինտէ թահթանիտէ թէրպիէն 38 մէթրօ արսատէ չէհրի 50 գրշ. քիրայա միւթէհամմիլ 1 պապ օտանըն միւլք մա կէտիք 120 սէհիմտէն 10 սէհիմ հիսսէսի։

· 1500 · 14 · — Լալէլիտէ Գույումճը Պաշչայիչ մահալլէսինտէ Պաշչայիչ ճամիի չէրիֆի սօգագընտա թէրպիէն 45 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույույը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 3750 · 15 · — Էյուպտէ Սիւլէյման Սուպաշը մահալլէսինտէ Մէնդէվի ճատտէսինտէ թէրպիէն 60 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 78 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ չէհրի 60 գրշ. քիրալը ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 2500 · 3 · — Զարշանպատա Տէրվիշ Ալի մահալլէսինտէ Գօրուգ աղա չէշմէսի սօգագընտա թէրպիէն 106 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 գույու վէ 61 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ չէհրի 50 գրշ. քիրալը 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 4000 · 26 · 24 · — Գասըմ բաշատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Չէօրճիւլէր սօգագընտա 129 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ մատուտ 1 պապ մաղազա վէ ֆէվգինտէ օտալարըն միւլք մա կէտիք 5 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 1500 · 8 · — Թօբխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Թօբրագ սօգագընտա թէրպիէն 60 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սուֆայը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 2500 · 42 · — Սարրէֆար գարիյէսինտէ Օրթա-Չէշմէ ճատտէսինտէ թէրպիէն 45 մէթրօ 1 գըթա նըսֆ հիսսէսի։

· 1166 · 3 · — Գասըմ բաշատա Գուլագսըզ Ահմէտ գաբտան մահալլէսինտէ Համամ սօգագընտա թէրպիէն 91 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 4 օտա վէ 1 սուֆա վէ գույու վէ 1140 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ 1 պապ մէզիլին 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 2000 · 39 · — Խըրգայի Շէրիֆտէ Խէվաճէ Ալիս մահալլէսինտէ Համի Իլիաս չէշմէսի սօգագընտա թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ 60 մէթրօ պաղչէ յի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

ՆՈՐՏՏԱՑՉԻ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

50

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, յայսինքն 55 դէօնիւմ հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթա Եօրկանճըլար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Նուրօսմանիէ խանի դիմաց թիւ 22։

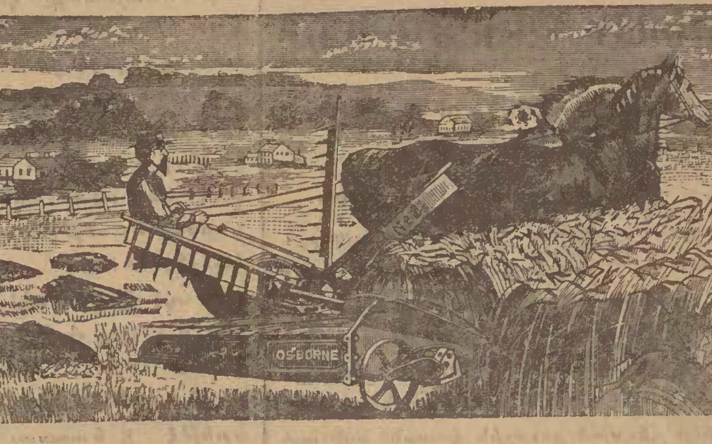

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԷՆՆԱ. Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Փրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Փրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Փրանքի դրամագլուխ մը պիտի առնէ. ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Փրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վերջապէս վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Փրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ

ՄՈՐԻՍ ՊԻՐՔՋԻ

Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ՁՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE Insurance company ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն		Անգլ. Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		2,500,000
Վճարեալ »	625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194	
		6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307	
		1,738,172

NORTHERN Assurance company ՆՈՐԹՀԸՐՆ Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութիւն		Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ »	300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300	
		2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572	
		771,778

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Առագաստաւոր, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Կալաթա, Քօմիսիօն խանի անկիւնը երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց

ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ

ՏԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

32 Մահմուտիյէ փողոց, և

24 Բէրչէմպէ բազար Ղալաթիա

ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ

ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ

ԵՒ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

ԴԱՇՆԱԿ ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՇԻՆՈՒԱԾՈՅ ԵՒ ԴԱՐՊՆԱՑ ԳՈՐԾԻՔ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՊԱՀԵՍՏԱՆՈՑ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒԹՈՑ

509

Marque de Fabrique

"ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ"

ՎԱՐՁԱՏՐԵԱԼ ՇՔԱԴՐԱՄՈՎ

Ամսթէրտամի 1883ի աշխարհահանդէսին մէջ

Ինքն պարունակելով ջրոյ մէջ կատարելապէս լուծելի խայծղանը (գաթրան)

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՋՆ

Այս բաղադրութիւն ունի խայծղանի ԲՈԼՈՐ ԲՈՒԺԻՉ յատկութիւնները, մինչդեռ խայծղանի ՄԻՒՍ պատրաստութիւնք միայն անոր համն և հոտն ունին։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»ի մէկ շիշին կը պարունակէ քարսիւղի մը բուժիչ սկզբունքները։ Բայց կարելի է օրը 20 շափ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ» առնուլ առանց բնաւ ձանձրանալու, մինչդեռ խայծղանի քսան քարսիւղ ալ եաց վտանգաւոր բորբոքում առաջ կը բերեն։

ԽԱՅԾՂԱՆԻՄ ԻՒՍ ԹՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԱՆՀՈՒՆԱՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԱԺԱՆ ԵՒ ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱԺԱՆ, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԻՐՆ»ի հեղուկը շիշով կը ծախուի 1·50 Փրանքի՝ 20 լիտր խայծղանի ջրի համար։ Իսկ 0·10 պատրաստուած չաքարանուշէն 100 հատ պարունակող շիշը 2·50 Փրանքի կը ծախուի։

Ընդհանուր մթերանոցապետ

Ժ. ՕԼԻՒՐԱՆՏԻ

Դեղարան Տէլլա-Սուտա

169—Մեծ փողոց Բերայի—169

Կ. Պոլիս

ՏԷԼԼԱ ՍՈՒՏԱ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

—169 Բերա, մեծ փողոց—169

Իւր յաճախորդաց կը յանձնարարէ ՑԱԽԷՐԼԻ վերջին ընտիր մասնագիտութիւնն,

«ՑԱԽԷՐԼԻՆ»

ամեն վնասակար միջատներու ջնջման համար։ Սոյն մասնագիտութիւն ազդուութեամբ, արագութեամբ և ապահովութեամբ կը գերազանցէ մինչեւ ցարդ ամեն ծանուցուած միջատասպան փոշիները կամ ուրիշ դարմաններն ընդդէմ

ՄԼՈՒԿՆԵՐՈՒ, ԼՈՒԵՐՈՒ, ՃԱՆՃԵՐՈՒ ՈՋԻԼՆԵՐՈՒ, ՄՐՋԻՒՆՆԵՐՈՒ

և այլ այս տեսակ միջատներու դէմ ճճիներու։ Մանաւանդ պէտք չէ շփոթել

ՑԱԽԷՐԼԻՆ

հասարակ միջատասպան փոշիին հետ։ ՑԱԽԷՐԼԻՆԸ միմիայն շիշերով կը ծախուի, և երբեք բաց թղթով կամ կշիռով։ Ճշմարիտ շիշերը կը կրեն ստորագրութիւն և գործարանին նշանը։

Կը ծախուի Ղալաթիա, Քամթօրիտէսի դեղարանը։ Պուրկազ Նաւամատոյցը։ Հէյպէլի, Թոմասիս դեղարանը։ Մեծ կղզի։

N. 7.

Գաչընմագ, պաշ Թէբի, Եմրաղը Ծիլտի միւհիրի վէ սաչ տէօքիւլմէսի, Եմրաղը մէզքիւրէ Տէլլըրէ մէրհէմինին իսթիմալը իլէ սէրիէն միւնդէֆի օլուր։ Բարիատէ Գըլէրի սօգագընտա 51 նումերօլու քիմեաքէր Մ. Տէլըրէ վէ սաիր էճզաճըլարտա պուլունուր, գավանօզի սաթընմագտա քավանօզը 20 ղուրուշ, Եարըմ գավանօզըն ֆիյաթը 12 ղուրուշ։ Տէպպաաթի Օսմանիէ տէպդիլ էտիլմէսի բագը նըզաղ Ղալաթիա Էճզախանէսինտէ պուլունուր։ Մ. Տէլըրէ մէրհէմինին տաքլիտլէրինտէն սագընըլմալը։

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

ԾԽՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉԻ

Ի ՍՊՈԼԻՎՕ, ԴԱԼՄԱՏԻԱ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մումհանէ, Լոյտ խան, 2.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նեբթիս	3000
Օմանիլ	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ալկիմունտ	1700
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մոկատամ	3250	Ոլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700
Սֆինքս	3000		

Սեբուլըճիս շոգենաւը, նաւապետ Հօլ, Լիվըրփուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և յառաջիկայ հոկտ. 5ին պիտի ուղեւորի ի Լիվըրփուլ։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ. Մէյտանճըգ փողոց, Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

31, Ճէյմզ Սդրիդ, Լիվըրփուլ

515

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվըրսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէրանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրթօֆինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէլրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բաւէֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քինօ	2,800
Էրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիփէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սէլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիտօ	2,300	Քօանդօ	3,600
Քէլրօ	2,000	Եէտտօ	1600
Քոֆրօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Գէյրօ շոգենաւը, նաւապետ Հէյս ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ուքիլբօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ամսոյս 18ին ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է Իզմիր, Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։ Նոյեմ. 6ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կը ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՆ ԸՆԿ. Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրն մի անգամ կը բանին Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջեւ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Աթլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պալդեք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Սեբելոսաս շոգենաւը, նաւապետ Բրթ, Լիվըրփուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իմօտոյ վերստին Լիվըրփուլ պիտի երթայ Զմիւռնիոյ ճամբով։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հավիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

ԱԻԹԵՆԱՒՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՕՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլեայի և Բօրէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Բաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Միկէլէ, որ սեպտ. 11ին Մարսիլիայէն և սեպտեմբեր 5ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'ԱՆՊՕԼԷ, որ կը մեկնի սեպտ. 28ին։

Ուղեւոր և արագ ուղեւորութեան

Նաւուղեաց, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆԻՐՕԹԻ ԲՐԱՈՒՆ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ԲԱՐԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սօֆիա	3,000	Պլօս
Արաբատ	2,500	Ռօճըրս
Ալպանիա	2,500	Քրոֆիլտ
Լադինիա	2,500	Ռոպզ
Մասէտոնիա	2,500	Մարշ
Րումէլիա	2,800	Ֆոթըրկիլ

Պրիթոնիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադարձով անմիջապէս Լիվըրփուլ պիտի ուղեւորի։

Այա Սօֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուի ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱՐՐ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալք

513

ՅՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրփուլի և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆլավիեան	3700
Ալզերիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլորեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերեան	3500
Արապեան	3700	Իտալեան	3500
Պավարիան	6000	Լէօպեան	2200
Պուլկարեան	6000	Լիկուրեան	2500
Քասթիլեան	800	Լիսպոն	800
Սայրէնեան	2000	Օբորթօ	700
Տուրքոյ	700	Օբորթօ	700
Եճիբշըն	3700	Բերսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալէնսեան	6800
Ֆալէրեան	3700	Վիքթորեան	6800

Ալճերիան շոգենաւը, նաւապետ Լաւրընսոն, հոկտ. 6ին Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի։

Անտալուզեան շոգենաւը, նաւապետ Թրէվէրիկ ամսոյս 24ին չարաթ օրը դէպի Լիվըրփուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով։

Ալզերեան շոգենաւը նաւապետ Փրիտըրիգ այսօր ընդհանուր վաճառքով Լիվըրփուլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԼԵՏՈՒԲՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրփուլ

Գործակալութիւններ

Կ. Զմիւռնիա, Եսթուարտ Լաֆոնթէն.

Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.

Մալդա, Ա. Քամփիլըրի.

Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.

Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

512

Արտօնատէր Պ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբերի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 0–22; Իրիկուն: 24–60; every time given as ժ. վ.)

	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գում-գաբու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնի-գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 10	1 45	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 3	...	5 41	...	6 29
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէտի-գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ (Առաւօտ: 3–25; Իրիկուն: 27–1; every time given as ժ. վ.)

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
Քիւչիւք Չէք.	...	6 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38
Այ Ստեֆանօ	...	6 44	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5
Եէտի-գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 08	6 42	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Եէնի-գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գում-գաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 3	7 50

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց միջեւ։ Ուրբաթ և Կիրակի օրերն Թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա։